

Döttblaðið

fréttabréf Félags heyrnarlausra

1. tbl. 7. árg. mars 2006

Í þessu blaði ...

Döfblaðið

Fréttabréf Félags
heyrnarlausra

1. tölublað 7. árgangur
febrúar 2006

Félag heyrnarlausra
Suðurlandsbraut 24
108 Reykjavík
Sími: 561 3560
Fax: 551 3567
Netfang: deaf@deaf.is
Veffang: www.deaf.is

Að blaðinu unnu:
Eva Hrönn Stefánsdóttir
Kristinn Jón Bjarnason

Prófarkalestur:
Margrét Baldursdóttir

Ljósmyndir:
Hjördís A. Haraldsdóttir
Jóhanna Á. Þorvaldsdóttir
Karl Bartels
Kristinn Jón Bjarnason
Tryggvi Rúnarsson
og fleiri

Umbrot:
Kristinn Jón Bjarnason

Ábyrgðarmaður:
Berglind Stefánsdóttir

Prentun:
Prentsmiðjan Gutenberg

Upplag:
1.200 eintök

**Félag heyrnarlausra
á aðild að:**
Öryrkjabandalagi Íslands (ÖBÍ)
World Federation of the Deaf,
(Alheimssamband
heyrnarlausra) WFD
Dövas Nordiska Råd
(Norðurlandaráð
heyrnarlausra) DNR
European Union of the Deaf
(Evrópusamband
heyrnarlausra) EUD

**Stjórn Félags
heyrnarlausra:**
Formaður:
Berglind Stefánsdóttir
Varaformaður:
Júlía G. Hreinsdóttir
Meðstjórnendur:
Anna Jóna Lárusdóttir
Hjördís Anna Haraldsdóttir
Sigurlín Margrét Sigurðardóttir

Framkvæmdastjóri:
Kristinn Jón Bjarnason

ISSN: 1670-6013

04

Tók sum háskólafögin heima vegna túlkaskorts

Heiðdís Dögg Eiríksdóttir segir frá skólagöngu sinni og hindrunum sem urðu á vegi hennar vegna þess að hún er heyrnarlaus

09

Döfsmót sumarið 2005

Sagt frá Döfsmóttinu í Skorradal sl. sumar í máli og myndum

11

Flokkun táknmálstúlka á Íslandi ?

HART - Félag háskólamenntaðra táknmálstúlka

12

Menntun heyrnarlausra í ýmsum löndum

Hjördís A. Haraldsdóttir segir frá fjölþjóðaverkefni og þátttöku Íslendinga í Svíþjóð vorið 2005

14

Íslenskur keppandi á Ólympíuleikum heyrnarlausra

Ragna Guðrún Magnúsdóttir fór til Ástralíu til að taka þátt í Ólympíuleikum heyrnarlausra í keilu

15

Ort í skýin

Ljóðrænt táknmál og ljóðagerð eftir Kristínu Th. Þórarinsdóttur

16

Sjónarhorn túlkanotenda

Þórný Björk Jakobsdóttir segir frá BA ritgerð sinni sem fjallar um hvað heyrnarlausum finnst mikilvægast í táknmálstúlkun

17

Norrænt mót aldraðra heyrnarlausra í Þrándheimi í Noregi

Svipmyndir frá móti aldraðra sem fram fór í Noregi í ágúst 2005

18

Árshátíð Félags heyrnarlausra 2005

Nokkrar svipmyndir frá árshátíðinni 17. september 2005

20

Félagsmenn í Félagi heyrnarlausra mótmæla við Alþingi

Rifjað upp í máli og myndum þegar neyðarástand skapaðist í túlkamálum haustið 2004

22

Nafnatákn í táknmáli

Rannsókn á íslenskum nafnatáknum eftir Soffíu Ámundadóttur

26

Ferð á svæði Himba í Opuwu í Namibíu

Jóhanna Þorvaldsdóttir segir frá ferðalagi sínu í Afríku

Gæði táknmálstúlka

eftir Berglind Stefánsdóttur, formann Félags heyrnarlausra

Stundum er sagt að heimurinn hafi minnkað, skropið saman. Hvað okkur heyrnarlausar varðar eru þetta orð að sönnu. Ekki fyrir svo löngu síðan einkenndu hindranir og einangrun samfélag okkar en með tilkomu tækninnar og táknmálstúlka opnaðist okkur aðgengi að samfélaginu.

Þar sem ég er aðili að Norðurland- og Evrópusamvinnu sé ég hvað við stöndumst vel samanburðinn, við hér á Íslandi. Eftir margra ára málstefnu, sem hamlaði okkur, er nú komið opið samfélag þar sem táknmálið blómstrar. Eðlilega má finna lönd sem standa okkur framur og einnig okkur að baki en munurinn er ekki umtalsverður. Menntun innan samfélags heyrnarlausra er fjölbreyttari.

Kennsluréttindin voru einna vinsælust hér á árum áður en erlendis sækja æ fleiri heyrnarlausir í lögfræðimenntun. Enda lögfræðin sú menntun sem nýtist okkur einna best til að berjast fyrir réttindum okkar. Orðin ein og sér eru ekki nægjanleg til að tryggja réttindi, lagabókstafurinn verður að vera fyrir hendi, skýr og skilmerkilegur.

Eins og fyrr hefur verið sagt er staða okkar viðunandi að vissu marki. Áður fyrr fór meiri tími í spjall og bingó en nú í dag eru baráttumálin sett á oddinn. Þetta er af hinu góða, við höfum meira val, getum menntast og náð

Berglind Stefánsdóttir

lengra í samfélaginu. Í dag erum við hluti af samfélaginu. Líf okkar hefur tekið miklum breytingum frá því sem var. Þetta gerir eðlilega meiri kröfur til okkar en einnig auknar kröfur til samfélagsins. Þetta vekur upp margar spurningar. Getur verið að túlkabjónustan hafi setið á hakanum. Nýútskrifaðir túlkarnir hafi ef til vill ekki nægjanlega hæfni til að raddtúlka, til að túlka milli tveggja mála. Það vakti athygli mína þegar ég horfði á þátt í danska sjónvarpinu þar sem þarlendur túlkakennari var að lýsa hæfni nýútskrifaðra danskra túlka. Eftir útskrift geta túlkarnir túlkað léttari fög í Háskóla, nokkuð sem íslenskir táknmáltúlkar eru ekki færir um. Hverju sætir? Ef til vill er þriggja ára BA nám ekki nógu öflugt nám til að túlkarnir geti tekist á við túlkun í mismunandi aðstæðum. Við erum ekki einsleitir hópur, við höfum ekki öll

sömu áhugamál og áherslur. Við erum hluti af hinu stóra samfélagi. Sem þegar þjóðfélagsins sinnum við lífi okkar og starfi á ýmsum vettvangi, við erum í hlutverki foreldra, starfsmanna o.s.frv. Ýmsar aðstæður krefjast túlkunar, svo sem foreldraviðtöl, læknaheimsóknir og starfsmannafundir.

Samfélag heyrnarlausra var afar þakklátt þegar fyrsti túlkahópurinn útskrifaðist og tók til starfa, líkt og gerist þegar nýjar starfstéttir verða til, sem létta okkur lífið á einhvern hátt. Í dag stöndum við á tímamótum, að sjálfsögðu erum við mjög ánægð með aðgengi að túlkabjónustu en gerum auknar kröfur. Jafnframt því sem kröfurnar aukast til okkar gerum við einnig kröfur til annarra og meðal annars táknmálstúlka. Við þurfum nú að fara að skoða gæði túlkunarinnar. Ef til vill er

kominn tími og þörf á tilboði um endurmenntun. Í Bandaríkjunum eru túlkarnir flokkaðir eftir ákveðnu kerfi eftir hæfni og getu. Ef til vill er erfitt að krefjast sérhæfingar innan hópsins vegna fámennis en endurbóta er þörf. Ég veit að innan túlkabjónustanna er ákveðið mat á hæfni túlkanna en vænlegra væri að fá til þess hlutlausar aðila. Túlkar ættu að geta sótt sér endurmenntun, og ákveðna sérhæfingu, reglulega. Heyrnarlausir eru í auknum mæli í samstarfi við útlönd og kæmi því vel til greina að bjóða túlkum nám til að auka færni í túlkun af og á þriðja mál. Raddtúlkun mætti efla, svo eitthvað sé nefnt. Spurning er hvort unnt væri að bæta við námið í háskólanum með það í huga að auka færni. Túlkarnir eru lykillinn að aðgengi okkar að samfélaginu, við getum ekki án þeirra verið. Nú er rétti tíminn til að skoða gæðin nánar og sjá hvað gera má betur. Það er brýnt að túlkabjónustan sé samstíga okkur í samfélaginu, til að við getum tekið þátt í samfélagsbreytingum og þróun, samhliða aukinni menntun. Að öðrum kosti drögumst við aftur úr.

Tók sum háskólafögin heima vegna túlkaskorts

Viðtalið tók Eva Hrönn Stefánsdóttir

Heiðdís Dögg Eiríksdóttir fæddist heyrandi en missti heyrnina tveggja mánaða gömul

Var mjög fegin þegar ég hóf nám í skóla heyrnarlausra

“Ef ég mætti ráða hvort ég vildi fá heyrnina svara ég því neitandi, ég vil ekki vera heyrandi.”

Það eru margir sem halda að það sé ekki hægt að tala við mig nema í gegnum túlk

Heiðdís Dögg Eiríksdóttir

Heiðdís Dögg Eiríksdóttir fæddist heyrandi en tveggja mánaða gömul fékk hún vírus sem varð til þess að hún missti heyrnina. „Ég var mikið heyrnarskert þegar ég var lítil en heyrnin fór alveg á unglingsárunum“. Heiðdís talar skýrt og skilur vel þegar horft er framan í hana og talað er við hana á íslensku. „Margir misskilja þetta og halda að ég sé því heyrnarskert en ekki heyrnarlaus. Ég get ekki notað síma, hlustað á tónlist og sjónvarpið“.

„Já það eru margir sem spyrja mig að þessu, ég veit sjálf ekki alveg hvernig þetta er. Ég fæddist fyrir norðan, bjó þar og bara varð að læra

að gera mig skiljanlega. Ég talaði samt ekkert voðalega vel sem barn. Þeir sem þekktu mig vel, fjölskylda mín og vinir skildu mig en svo lagaðist þetta meðaldrinum. Ég gat alltaf lesið af vörum strax pínulítill, það var samt stundum erfitt, þegar maður var þreyttur á kvöldin og viðkvæmur eftir að hafa einbeitt sér allan daginn af að lesa af vörum. Á þessum tíma þekkti ég ekki annað, ég kundi ekki táknmál þá. Ég lærði ekki almennilega táknmál fyrr en ég flutti og fjölskylda mín ekki heldur, enginn heyrnarlaus var í kringum mig. En þegar ég var lítil fórum við suður í Heyrnleysingjaskólann í

heimsókn í tvær vikur hvern vetur svo að skólinn gæti fylgst með hvar ég stæði í náminu. Á þessum tíma vorum við nokkur heyrnarlaus börn úti á landi og okkur var safnað saman meðan verið var að meta hvar við værum stödd.“

Villingur skilinn eftir útan

Hvernig var að vera í skóla þar sem allir voru heyrandi? „Ef ég á að segja satt þá man ég voða lítið eftir þessu, mér fannst ekki alltaf gaman í skólanum, ég fór bara í skólann til að læra og dreif mig svo heim aftur. Minningarnar eru ekki skýrar en foreldrar mínir hafa sagt

mér að ég hafi staðið mig vel í skólanum. Ég var oft með þeim hæstu í bekknum til að byrja með en svo lækkaði ég með aldrinum þegar kennslustundirnar fóru að snúast meira um umræður o.s.frv.

Þegar ég byrjaði í skólanum voru sumir foreldrar á móti því. Ég þótti hálfgerður villingur og þeir voru hræddir um að ég hefði slæm áhrif á hina krakkana. En sem betur fer tók skólastjórinn það ekki í mál. Hann sagði bara: „Heiðís kemur í skólann, þið ráðið hvað þið gerið við ykkar börn.“ Það getur vel verið að ég hafi verið villingur, það hefur örugglega tengst því að geta ekki verið með í öllu, söngtímum, tónlistartímum og samræðum innan hópsins, það er erfitt að finna stöðugt fyrir því að maður hefur helst úr lestinni. Þá gat ég orðið pirruð og þreytt. Ef tók upp á að gera eitthvað hefur það verið til að fá athygli.

Mamma sagði mér frá nokkru sem gerðist þegar ég var 7 ára en þá var alltaf mikil hátíð í skólanum á sumardaginn fyrsta og fyrir hátíðina hittist bekkurinn og var að æfa söng. Ég man að krakkarnir voru að fara á æfingu og ég ætlaði að sjálfsögðu að fara með en tónlistakennarinn bað mig um að fara, ég gæti ekki sungið og gæti því ekki verið með. Mér fannst þetta svo sárt að ég fór hágrátandi heim. Þá fann ég að ég var ekki eins og þau. Ég skildi ekki af hverju ég mátti ekki vera með. Ég var ekki mikið að velta fyrir mér heyrnarleysinu á þessum tíma, en þarna fór það að koma. Tilfinningin að ég væri öðruvísi og ein í heiminum.”

Táknmálinu tekið fegins hendi

Heiðís var mjög fegin þegar hún að lokum flutti til Reykjavíkur og hóf nám í skóla heyrnarlausra.

Heiðís ásamt manni sínu, Arnar í Ægissyni á Degi heyrnarlausra 2003

Heiðís ásamt manni sínu, Arnar í Ægissyni á Degi heyrnarlausra 2003

„Lengi vel hélt ég að ég væri sú eina sem væri svona. Jafnvel þó að ég væri búin að koma í heimsóknir í skólann í tvær vikur á vetri og sjá að þar töluðu krakkarnir táknmál. Mér fannst ég vera mitt á milli, ekki heyrnarlaus og ekki heyrandi. Ég vissi ekki hvar ég stóð. Þegar foreldrar mínir ákváðu að flytja, mótmælti ég því ekki, ég var bara fegin að fara eitthvað annað. Ég man eftir fyrsta skóladeginum. Þegar ég labbaði inn og sá krakkana með hendur á lofti, ég vissi ekkert hvað þetta var, vissi ekki að þetta væri mál eins og íslenska, að þau væru að tala saman. Eftir nokkrar vikur var ég þó mjög ánægð að vera með þeim og ég var mjög fljót að ná táknmálinu. Ég flutti ein fyrst, svo fluttu foreldrar mínir nokkrum mánuðum á eftir og ég segi

oft að það hafi verið það besta sem að þau hefðu getað gert fyrir mig. Ég veit ekki hvað hefði orðið um mig ef ég hefði verið áfram fyrir norðan.”

Fjölskylda Heiðísar talar ekki táknmál nema ein systir hennar sem hefur farið á nokkur táknmálsnámskeið. Heiðís telur þó mjög mikilvægt að foreldrar heyrnarlausra barna læri táknmál. „Ef ég mætti breyta einhverju vildi ég að öll fjölskylda mín talaði táknmál. Þó að ég geti talað þá vildi ég samt að fjölskyldan væri fljúgandi fær á táknmáli. Ég get ekki breytt því núna en vona að aðrar fjölskyldur sem eiga heyrnarlaus börn læri táknmálið því þó að barnið tali þá er táknmálið mjög mikilvægt.”

“Vinahópur minn er heyrnarlaus og maðurinn minn er heyrnarlaus og þess vegna er ég enn að

hoppa á milli tveggja heima. Mér finnst það dálítið þreytandi, með aldrinum

hefur það aukist að þegar stórfjölskyldan hittist í mat þá kem ég og er með í smátíma og svo er ég fljótt tilbúin að fara. Samskiptin eru mjög góð hjá fjölskyldunni en það getur verið erfitt þegar eru svona margir í einu á sama stað. Áður var ég dugleg að segja „hvað“, „hvað eru þið að tala um“, en núna nenni ég þessu ekki lengur og ég á mér annað athvarf, en það er maður minn og vinir mínir sem tala táknmál.”

Túlkur í skólanum, varalestur í vinnunni

Heiðís tók samræmdu prófin í skóla heyrnarlausra en fór svo í MH og gekk ágætlega í náminu en átti erfiðara með að fóta sig í félagslífinu til að byrja með.

„Fyrsta árið var ég mikið ein, þekkti engan og var dálítið lokuð.

Ég fann ekki alveg hvar ég ætti að vera, þannig að ég var oft á bókasafninu, á göngunum eða í stofunum þar til næsti tími byrjaði. Það var erfitt að kynna fólki og fólk örugglega hrætt líka, vissi ekki hvort eða hvernig var hægt að tala við mig. Þetta var bara svona. Árið eftir byrjuðu nokkrir heyrnarlausir í skólanum, við fundum okkur borð og það var miklu skemmtilegra, þá hlakkaði ég til að fara í frímínúturnar og hitta þau. Ég kláraði MH en á öllum þeim tíma kynntist ég einni stelpu og það var bara vegna þess að hún byrjaði að tala við mig, ég var ekki nógu dugleg að reyna að kynna fólki en hún bara þindi mig til að kynna sér.

Ég vann líka rosalega mikið með MH, minnst 40%, ég var að kaupa mér íbúð. Síðustu misserin var ég líka mikið í kvöldskóla, ekki mikið í félagslífinu, aldrei í nemendafélaginu og fór bara á nokkur skólaböll ef aðrir heyrnarlausir fóru.”

Heiðdís vann í fyrstu á sambýli fyrir fatlaða og fékk þá vinnu því einn af vistmönnum notaði tákni með tali en fljótlega var hún farin að ganga í öll störf. Hún segir að samskiptin við vinnufélagana hafi þó verið frekar yfirborðsleg. “Ég var bara alltaf að vinna, ég var ekki mikið fyrir að setjast niður í eldhúsinu og tala við fólk því ég náði ekki umræðuefninu þegar þau voru að tala. En samt var fólk mjög duglegt að horfa framan í mig og segja, við erum að tala um „þetta“ þannig að ef eitthvað hafði gerst um helgina gat ég vel verið með. Svona var þetta fyrst, en svo nokkru seinna þá skipti ég um vinnuhelgi og fór að vinna með öðru fólk, þá var þetta miklu skemmtilegra og ég var meira með í umræðunni. Þau voru mjög dugleg að horfa framan í mig á meðan

Á Döfsmóti 2005

þau töluðu við mig og leyfa mér að fylgjast með. Stundum var maður samt dálítið þreyttur á því að lesa svona mikið af vörum.”

Heiðdís þurfti þó ekki að eyða orku sinni í að lesa af vörum í MH því þar var hún með túlk með sér en því fylgdu þó ýmis vandkvæði.

“Mér fannst leiðinlegt þegar mig langaði til að taka ákveðin fög en það var ekki alltaf hægt vegna þess að það vantaði túlk og þá kom fyrir að ég þurfti að bíða með það þar til á næstu önn. Ég gat ekki alveg stjórnað þessu sjálf. En ég vona að þetta verði betra eftir því sem fleiri útskrifast. Samt fannst mér leiðinlegt að geta ekki verið eins og aðrir nemendur sem gátu sagt: ég ætla að taka þetta og þetta... Ég þurfti að velja mér, athuga svo hvort að túlkurinn gæti tekið verkefnið að sér, annars að breyta og svo framvegis.”

Knúin áfram af námslánunum

Eftir stúdentspróf fór Heiðdís í Háskóla Íslands og ákvað að byrja í læknisfræði

„Þegar ég var að klára MH var ég ekki alveg viss hvað ég vildi gera, mig langaði alltaf að verða lækni, ég var svo forvitin um mannslíkamann. Mamma sagði að ég hefði engu að tapa þannig að ég ákvað að prófa, sló til og fór í læknisfræði og fékk túlk. Þetta var mjög skemmtileg önn, en svo fann ég að þetta var ekki rétt val, mér fannst þetta einhæft og vildi vinna meira með fólk. Þannig að ég hætti í læknisfræðinni og fór að vinna aftur.”

Heiðdís sótti um í geislafræði í Tækniháskólanum og um hjúkrunarfræði til öryggis en vegna misskilnings endaði hún í hjúkrunarfræði án túlks.

„Þetta var alveg ömurlegt! Tilfinningin að vita að ég fengi ekki túlk og búin að segja upp vinnunni því ég gerði ráð fyrir að fara í Háskólann og ætlaði ekki að vinna með skólanum. Svo

sagði fjölskylda mín að ég gæti þetta ef ég vildi og myndi bara læra heima. Ég ákvað að prófa það og mætti alla fyrstu vikuna til að sjá kennarana og nemendurna, þetta voru þá svona 150 til 160 nemendur og ég lærði heima, fékk glósur hjá stelpu í bekknum og þetta var allt í lausu lofti. En ég hafði tekið námslán og til að fá námslánin greidd þá varð ég að ná prófunum. Það var bara það sem knúði mig áfram, bara námslánin, ég hugsaði svo þegar nær dró prófunum að ég væri líklega að detta út. Ég ákvað að einbeita mér alveg að 3 fögum til að fá meira greitt af námslánunum. Svo kom mér á óvart að það munaði litlu að ég hefði náð. Ef ég hefði lesið aðeins meira í líffærafræðinni, sem ég skráði mig úr, þá hugsa ég að ég hefði komist inn. Og ég tala nú ekki um ef ég hefði fengið tákna máltúlk.

Ég fór að vinna og ákvað að reyna aftur næsta haust. Þá voru 260 nemendur og ég fékk túlk. Ég ákvað að fá bara túlk í tveimur fögum, efnarfræði og líffærafræði og lesa sjálf heima félagsfræði og sálfræði. Það kom mér á óvart þegar ég sat í tímum í líffærafræði, að maður hefði grætt heimikið á því að sitja í tímum, kennarinn kom með ýmsar upplýsingar um hvað væri óþarfi að lesa og hvað væri mikilvægt að lesa. Þessar upplýsingar fékk ég ekki árið áður, svo þá las ég bara allt, vissi ekki hvernig prófin yrðu byggð upp eða hvað. Kennararnir luma á ýmsu. Þegar maður er að byrja í Háskólanum þá veit maður ekki alveg hvað og hvernig maður á að lesa. Það skiptir miklu máli að hafa túlk í tímanum og ekki lesa eingöngu heima.

Fjöldinn var mikill, það komust bara um 70 nemendur áfram og ég var búin að útiloka þetta en mig langaði samt að reyna, tók prófin og ætlaði bara að skrá mig í mannfræði en þá kom í ljós að ég komst

áfram. Niðurstöðurnar lágu fyrir á föstudegi og skólinn byrjaði á mánudegi, þannig að þetta var mjög stuttur tími fyrir mig og túlkinn.”

Oft best að þegja

Heiðdís segir að allir grínist mikið með það hvort túlkurinn sé ekki að læra mikið og geti útskrifast sem hjúkrunarfræðingur um leið og hún sjálf, en svoleiðis er það nú ekki. Flest gengur vel í skólanum en hún vildi gjarnan kynna bekkjarfélögunum betur. „Þegar í ljós kom að ég kæmist inn fór ég að hugsa um að þetta væri 70 manna bekkur og við yrðum alveg saman næstu árin og þá ákvað ég að ég vildi reyna að kynna þeim. Ég hef alltaf verið lokuð og hrædd um að misskilja fólk, gera eitthvað vitlaust þegar fólk er að tala saman og ég er að lesa af vörum. Þess vegna finnst mér oft bara best að þegja. En þegar ég vissi að ég myndi verða með í hópnum ákvað ég að reyna að kynna fólkinu, núna er ég á þriðja ári og hef ekki kynnst neinum mjög vel, ég er alltaf að fresta þessu, þetta er erfitt. Það eru margir sem halda að það sé ekki hægt að tala við mig nema í gegnum túlk.”

Túlkurinn er ekki með Heiðdís milli tíma sem væri þó mjög gagnlegt og skemmtilegt fyrir hana. „Túlkurinn þarf að fá frí en stundum er hann með og segir mér. Ef til dæmis eru heitar umræður um námsefnið, hvað það er flókið eða verkefni sem er í vendum er frekar óskiljanlegt þá finn ég að ég er ekki alveg ein í þessu. Mér finnst mjög gaman að geta fylgst líka með skoðunum annarra nemenda á náminu.”

Það væri rosa gott ef ég gæti fengið túlk til að túlka fyrirlestrana og svo túlk til að túlka umræðurnar sem fara fram í kringum mig. Það væri alger draumur. Líka í

Á Degi heyrnarlausra 2003

vísindaferðir, fyrirtækjaheimsóknir og slíkt væri voða gaman að hafa túlk með. En það er alltaf spurning hver á að borga þetta. Vantar túlk, vantar peninga. Svona hefur þetta verið í mörg ár. Það endar með því að maður nennir ekki að athuga málið.”

Opin fyrir öllu og nóg að gera

Heiðdís er ánægð með hjúkrunarnámið og veit ekki nákvæmlega hvað hún ætlar að gera eftir að námi lýkur.

„Það er teymi sem vinnur með mér til þess að gera mér þetta kleift og mér finnst það gott, við hittumst þó bara í fyrstu en höfum ekki hist núna lengi og þá get ég sagt hvað mér finnst hindrandi og þau reyna að leysa málin, allir eru jákvæðir og kennararnir líka. Ég hef reyndar ekki hitt teymið í eitt ár núna.

Það er rosalega margt hægt að gera við hjúkrun, námið er mjög skemmtilegt og

starfið líka, það er fjölbreytt, mikið unnið með fólki og þetta hentar mér vel. Ég er búin að horfa dálítið til geðhjúkrunar og finnst það spennandi. Svo vil ég reyna að nota námið til að vinna með heyrnarlausum, þó ekki eingöngu, ég vil líka vinna með heyrandi fólki. Vonandi fæ ég tækifæri seinna til að fara til útlanda því það eru til deildir erlendis sem eru ætlaðar heyrnarlausum. Ég vil líka nota hjúkrunina til að vinna að rannsóknnum meðal heyrnarlausra. Meta heilsu, lífsstíl og fleira. Ég tek bara einn dag í einu. Þegar ég var í grunnskóla var ég ekkert ákveðin í að fara í háskóla. Ég er opin fyrir öllu.”

Heiðdís er sannfærð um að henni hefði aldrei gengið svona vel í námi ef hún hefði ekki kunnað tákna og að táknaálstúlkun hafi breytt miklu fyrir heyrnarlausum og heyrnarskerta.

„Mér finnst samt ekki rétt að segja að þetta og hitt sé með aðstoð túlks, það

verður aðeins að skoða hvernig skilaboð þetta eru. Betra er að segja að túlkur sé á staðnum. Til dæmis í vor þegar önnin var að klárast þá var ein stelpa sem hélt að túlkurinn væri

aðalmálið, ég sagði: „Get ég fengið að ljósrita?“ Þá hélt hún að túlkurinn væri að biðja um að fá að ljósrita. Og sagði: „Mikið ertu heppin að hafa túlk sem að sér um þetta fyrir þig.“ Þá sá ég að þetta er mikill misskilningur, svona er þetta auðvitað ekki. Eins ef túlkurinn missir af einhverju í tíma og biður kennarann að endurtaka setninguna. Þá kemur fyrir að allir horfa á mig og halda að ég hafi verið að segja þetta. Það vita ekki allir hvað túlkurinn er að gera. Hann túlkar bara. Þetta er auðvitað upplýsingaskortur, ég verð líka að sýna þolinmæði og leyfa þeim að fræðast um þetta.”

Heiðdís hefur gengið vel með flest sem hún tekur sér fyrir hendur og er ákveðin og dugleg ung kona sem er sátt við líf sitt og hún kveður okkur með þessum orðum.

„Margir hafa spurt mig, ef ég mætti ráða hvort ég vildi fá heyrnina ég svara því neitandi, ég vil ekki vera heyrandi. Það komu jú tímar þegar ég var unglingur að ég vildi að ég væri heyrandi og var eitthvað ósátt við að vera heyrnarlaus, en með aldrinum og aukinni þekkingu er ég fullkomlega sátt. Það koma auðvitað dagar sem ég er þreytt, en það líður hjá. Umræður um hvort kuðungsgræðsla væri eitthvað fyrir mig hafa endað á því að mér finnst það ekki og fjölskyldan mín virðir það, þau sjá hvað ég er ánægð og gengur vel. Það er nóg að gera.”

VÉLSTJÓRAFÉLAG ÍSLANDS

Morgunblaðið

VR

Lyf & heilsa

KB BANKI

NORDURMJÓLK

Línuhönnun
verkfræðistofa
...á vit góðra verka

Heyrnartækni

Bilanaúst

spron
– fyrir allt sem þú ert

Orkuveita
Reykjavíkur

GLERBORG
Dalshrauni 5 220 Hafnarfirði Sími 565 0000

olis

vistor

Döffmótið heppnaðist mjög vel

Myndir og frásögn: Kristinn Jón Bjarnason

Heyrnarlausir hittust á Döffmóti í Skátafelli helgina 1. -3. júlí 2005 og tókst mótið mjög vel. Undirbúningur mótsins var í höndum Döffmóts-nefndar og færir Félag heyrnarlausra þeim bestu þakkir fyrir gott framtak og frábært vinnuframlag. Ýmislegt var á dagskránni, ræður, óvæntar upptökur, leikir, sprell, sund, grill, kvöldskemmtun og varðeldur. Allt fór vel fram í ágætis veðri og fallegu umhverfi. Aðstaða Skátafélags Akraness er góð og allir sem mættu skemmtu sér vel. Hér eru nokkrar myndir frá Döffmótinu.

EFTIRTALIN FYRIRTÆKI STYRKJA FÉLAG HEYRNARLAUSRA

Reykjavík:

A. Wendel ehf, Sóltúni 1
 Aðalmálun sf, Skólavörðustíg 10
 Ágir, seglagerð, Eyjarlóð 7
 Álnabær hf,
 vefnaðarvörverslun
 Tjarnargötu 17 Kefl, og
 Síðumúla 32 Rvík
 Alþýðusamband Íslands,
 www.asi.is, Sætúni 1
 Andrés, fataverslun,
 Skólavörðustíg 22a
 Árbæjarapótek ehf,
 Hraunbæ 102b
 Argos ehf - Arkitektastofa
 Grétars og Stefáns, Eyjarljóð 9
 Arkis ehf, Aðalstræti 6
 Arkitektastofan ehf, Sóltúni 1, 2h
 Árni Reynisson ehf, Túngötu 5
 ASK Arkitektar ehf, Geirsgötu 9
 Augað, gleraugnaverslun,
 Kringlunni og Spönginni
 Bako ehf, Lynghálsi 7
 Betra líf ehf, Kringlunni 8
 Bifreiðaverkstæði H.P.,
 Hamarshöfða 6
 Bílaleigan AKA, Vagnhöfða 25
 Bílamálun Halldórs P
 Nikulássonar, Funahöfða 3
 Bílamálun Sigursveins
 Sigurðssonar, Skipasundi 80
 Bílasmiðurinn hf, Bildshöfða 16
 Bílastillingar Björns Steffensen,
 Hamarshöfða 6
 Bílastjarnan, Bæjarflöt 10
 Björgun ehf, Sævarhöfða 33
 Bókhaldsþjónusta Gunnars M
 sf, Ármúla 1
 Borgarblöð ehf, Vesturgötu 15
 Brauðhúsið ehf, Efstalandi 26
 Danica sjávarafurðir ehf,
 Laugavegi 44
 Davíð S Jónsson og Co ehf,
 Skútuvogi 13a
 Dreifing ehf, Vatnagörðum 8
 Dynjandi ehf, Skeifunni 3h
 Effect hársnyrtistofa,
 Bergstaðastræti 10a
 Efling stéttarfélag, Sætúni 1
 Efnalaug Árbæjar ehf,
 Hraunbæ 102
 Eignamiðlunin ehf, Síðumúla 21
 Einingaverksmiðjan ehf,
 Breiðhöfða 10
 Einrúm ehf, Gláðheimum 20
 Endurvinnslan hf, Knarrarvogi 4
 Epal hf, Skeifunni 6
 Ernst & Young hf, Ármúla 6
 Fagtún ehf, Brautarholti 8
 Færeyska sjómannaheimilið,
 Brautarholti 29
 Fasteignasalan Fasteign.is ehf,
 Borgartúni 22
 Fasteignasalan Garður ehf,
 Skipholti 5
 Faxaflóahafnir sf, Hafnarhúsinu
 Tryggvagötu 17
 Félag íslenskra
 hljómlistarmanna, Rauðagerði 27
 Félagsbústaðir hf, Hallveigarstíg 1
 Feró ehf, Steinasel 6
 Ferskar kjötvörur hf, Síðumúla 34
 Fjárfestingafélagið Gaumur ehf,
 Suðurlandsbraut 48
 Fjármál heimilanna ehf,

Sundagörðum 2
 Fjármálaeftirlitið,
 Suðurlandsbraut 32
 Fjölbautaskólinn við Ármúla,
 Ármúla 14
 FK Sigurðsson ehf, Hlaðhömrum 17
 Fönix ehf, heimilistækjaverslun,
 Hátúni 6a
 Fólksbílaland ehf, Bildshöfða 18
 Framsóknarflokkurinn,
 Hverfisgötu 33
 Fröken Júlía ehf, Mjódd
 Fullorðinsfræðsla fatlaðra,
 Borgartúni 22
 G Hannesson ehf, Borgartúni 23
 G.S.varahlutir ehf, Bildshöfða 14
 Gæðafæði ehf, Bildshöfða 14
 Gallabuxnabúðin Kringlunni,
 Kringlunni 4-12
 GB Tjónaviðgerðir ehf,
 Draghálsi 8
 Gissur og Pálmi ehf,
 byggingaverktaki, Álfabakka 14a
 Gjúgur hf, Kringlunni 7
 Gluggahreinsun Loga, Funafold 4
 GP arkitektar ehf, Austurstræti 6
 Grænn kostur ehf,
 Skólavörðustíg 8
 Gró ehf, Skútuvogi 10b
 Guðmundur Jónsson ehf,
 Borgartúni 34
 Guðrún Óladóttir, reikimeistari,
 Tungubakka 28
 Hafgæði sf, Fiskilóð 47
 Hafsúlan, hvalaskoðunar- og
 skemmtiferðaskip,
 Reykjavíkurbörn
 Handlæknastöðin ehf,
 Álfheimum 74
 Hárbær, hársnyrtistofa,
 Laugavegi 168
 Hárgreiðslustofa Höllu
 Magnúsdóttur, Miðleiti 7
 Háskólafljörir ehf, Fálkagötu 2
 Heimilisprýði ehf, Hallarmúla 1
 Höfðakaffi ehf, Vagnhöfða 11
 Höfði fasteignamiðlun ehf,
 Suðurlandsbraut 20, og
 Bæjarhrauni 22
 Hönnun hf, Grensásvegi 1
 Hótel Fönix, Laugavegi 140
 Hrafnista, dvalarheimili aldraðra,
 Hafnarfirði og Reykjavík
 Hreyfimyndasmíðjan ehf,
 Garðsenda 21
 Hringisjá, starfsþjálfun fatlaðra,
 Hátúni 10b
 Hús og ráðgjöf ehf, Skúlagötu 63
 Húsakaup ehf, Suðurlandsbraut 52
 Húsaklæðning ehf, Ingólfsstræti 3
 Húsun ehf, Hamarshöfða 6
 IMG þekkingarskópun hf,
 Laugavegi 170
 Innheimtustofnun sveitarfélaga,
 Lág múla 9
 Internet á Íslandi hf, Dunhaga 5
 Íslandsbanki hf, Stórhöfða 17
 Ísleifur Jónsson ehf, Bolholti 4
 Íslenska auglýsingastofan,
 Laufásvegi 49-51
 Ísloft blikk- og stálsmiðja ehf,
 Bildshöfða 12
 Íþróttafélagið Fylkir, Fylkisvegi 6
 Jón & Óskar, Laugavegi 61
 Kandís, heildverslun, Borgartúni 29

Kaþólska kirkjan á Íslandi,
 Hávallagötu 14-16
 Kemhydrosalan ehf,
 Snorrabraut 87
 Kemis ehf, Breiðhöfða 15
 Knattspyrnufélagið Víkingur,
 Traðarlandi 1
 Knattspyrnusamband Íslands,
 Laugardal
 Kóráll sf, Vesturgötu 55
 Kr. Þorvaldsson & Co ehf,
 Sundaborg 9
 Krónos ehf, Laugavegi 26
 Landslag ehf, Skólavörðustíg 11
 Leiguval ehf, Kleppsmýrarvegi 8
 Lífstykkiþjónustan ehf, Laugavegi 4
 List og saga ehf, Engjasetti 41
 Lögmenn Hafnarstræti 20 ehf,
 Hafnarstræti 20
 Lögreglustjórnin í Reykjavík,
 Hverfisgötu 115
 Löndun ehf, Kjalarvogi 21
 Lyfjaval ehf, Þönglabakka 6
 Lýsing hf, Suðurlandsbraut 22
 Málmsteypa Ámunda
 Sigurðssonar, Skipholti 23
 Menntaskólinn við Hamrahlíð,
 Hamrahlíð 10
 Núi-Síríus hf, Hesthálsi 2-4
 Nonnabiti, Hafnarstræti 11
 NorðNorðVestur Kvikmyndagerð
 ehf, Viðarhöfða 6
 NOW VÍTAMÍN,
 Nýja teiknistofan ehf, Síðumúla 20
 Nýsköpunarsjóður
 atvinnulífsins, Borgartúni 35
 Oddgeir Gylfason, tannlæknir,
 Síðumúla 28
 Ögurvík hf, Týsgötu 1
 Örninn ehf, Skeifunni 11
 Opin kerfi ehf, Höfðabakka 9
 Ósal ehf, Tangarhöfða 4
 Ottó auglýsingastofa ehf,
 Síðumúla 22
 Pixlar ehf, Suðurlandsbraut 52
 Plastco ehf, Skútuvogi 10c
 Plús Film ehf, Laugavegi 178
 Plúsmarkaðurinn, Hátúni 18b
 Port-verslunarfélag ehf,
 Stórhöfða 15
 Prentlausnir ehf, Síðumúla 23
 Rafeindaiðjan, verkstæði,
 Tangarhöfða 2
 Rafmagnsveitur ríkisins,
 Rauðarárstíg 10
 Rafmiðlun ehf, Dugguvogi 2
 Raförninn ehf, Suðurlíð 35
 Rafstilling ehf, Dugguvogi 23
 Raftæknistofan hf, Grensásvegi 3
 Raftækniþjónusta Trausta ehf,
 Síðumúla 1
 Raftíðni ehf, Eyjarlóð 3
 Rafvirkjaþjónustan ehf,
 Torfufelli 11
 Réttingaverkstæði Bjarna og
 Gunnars ehf, Bildshöfða 14
 Reykjavík ehf,
 Síðumúla 14, 2. hæð
 Rikki Chan, veitingasala,
 Kringlunni og Smáratorgi
 Rögn, heildverslun, Ármúla 17a
 Rolf Johansen & Co ehf,
 Skútuvogi 10a
 S.B.S. innréttingar, trésmiðja,
 Hyrjarhöfða 3

Saga Film hf, Laugavegi 176
 Samband íslenskra
 bankamanna, Nethyl 2
 Sætoppur ehf, Eyjarlóð 7
 Securitas hf, Síðumúla 23
 Seljakirkja, Hagaseli 40
 SFR stéttarfélag í
 almannaþjónustu, Grettisgötu 89
 SíBS, Síðumúla 6
 Sjúkraþjálfun Grafarvogs ehf,
 Spönginni 37
 Skóverslunin Bossanova,
 Kringlan 8-12
 Skúlason og Jónsson ehf,
 Skútuvogi 12h
 Smith og Norland hf, Nóatúni 4
 Snyrtisetrið ehf,
 húðfegurastofa, Domus
 Medica Egilsgötu 3
 Sökkull ehf, Funahöfða 9
 Söluturninn Múli,
 Suðurlandsbraut 26
 SORPA, Gufunesi
 Sprinkler pípuþjónustur ehf,
 Bildshöfða 18
 Starfsgreinasamband Íslands,
 Sætúni 1
 Stilling ehf, Kletthálsi 5
 Stilling sf Dýri Guðmundsson
 endurskoðandi, Grensásvegi 16
 Stofnun Sigurðar Nordals,
 Þingholtsstræti 29
 Subway ehf, Austurstræti 3
 Suzuki bílar hf, Skeifunni 17
 Svefn og heilsa ehf,
 Engjateigi 17-19
 Sveinsbakari, Arnarbakka 4-6
 T.V. ehf tækniþjónusta og
 verktaur, Síðuseli 5
 Talnakönnun hf, Borgartúni 23
 Tandur hf, Hesthálsi 12
 Tannlæknastofa Ástu B
 Thoroddsen,
 Tannlæknastofa Björns
 Þorvaldssonar, Síðumúla 25
 Tannlæknastofa Guðrúnar
 Ólafsdóttur, Snorrabraut 29
 Tannlæknastofa Hauks
 Þorsteinssonar, Óðinsgötu 4
 Tannlæknastofa Kjartans Arnars
 Þorgeirssonar, Skipholti 33
 Tannsmiðaverkstæðið ehf,
 Síðumúla 29
 TARK - Teiknistofan ehf,
 Brautarholti 6
 TCN alþjóðainnheimta,
 Ingólfsstræti 3
 Teiknivangur, teiknistofa,
 Kleppsmýrarvegi 8
 Teymi ehf, Ármúla 2
 Þingvallaleið ehf, Skógarhlíð 10
 Þórir J Einarsson ehf, Skaftahlíð 38
 Þrif og þvottur ehf,
 Reykjavíkurvegi 48
 Þroskahjálpar, landssamtök,
 Háaleitisbraut 13
 Þúsend þjalir ehf,
 umboðsskrifstofa listamanna,
 Urdarstíg 4
 Þýðingþjónusta Boga Arnars,
 Engjasetti 43
 Timor ehf, Réttarhálsi 2
 Tölvar ehf, Síðumúla 1
 Toppúsið, fataverslun,
 Mörkinni 6

Flokkun táknmálstúlka á Íslandi?

frá HART - Félagi háskólamenntaðra táknmálstúlka

Fyrir nokkru síðan fór af stað umræða hjá Félagi heyrnarlausra um flokkun (eða stígun) túlka á Íslandi. Fagleg umræða um starf okkar táknmálstúlka er af hinu góða og því viljum við nefna nokkur atriði varðandi þetta mál.

Fyrirmyndin að flokkun táknmálstúlka sem hefur verið í umræðunni hér er amerísk. Sambærileg flokkun er einnig í Kanada. Ástæðan fyrir þessari flokkun er margþætt, en aðallega sú að í þessum löndum er ekki staðlað túlkanám. Starfandi táknmálstúlkar hafa því mjög mismunandi menntun og bakgrunn, sumir hafa aðeins færni í táknmáli og enga menntun í táknmálstúlkun, aðrir hafa lokið prófi á háskólastigi í táknmálstúlkun. Túlkarnir ráða því sjálfir hvort þeir sækja um þessa flokkun. Í USA eru tvær gerðir prófa, annars vegar á vegum RID, samtökum táknmálstúlka og hins vegar á vegum NAD, Landsfélagi heyrnarlausra. Reyndar er verið að samræma þessi tvö próf nú á þessu ári og eru þau bæði skrifleg og í formi viðtals og túlkunar. Í USA eru einnig mörg fylki með próf til að meta hæfni túlka, en þau próf eru ekki stöðluð á milli fylkja. Það sem er m.a. skoðað er hvort túlkað er á táknaða ensku eða á gott Döff-ASL táknmál.

Í Evrópu víðast hvar er menntun táknmálstúlka í mun fastari skorðum en USA og því hefur ekki verið þörf á að fara af stað með mat eða flokkun á táknmálstúlkum. Á Norðurlöndunum er

menntun skilyrði þess að geta unnið sem táknmálstúlkur.

Táknmálstúlkun hér á landi er þriggja ára nám við Háskóla Íslands og er mikil verkleg þjálfun hluti af því. Færni túlkanna eykst svo með hverju starfsári.

Námið var sérsníðið á sínum tíma með hliðsjón af sambærilegu námi víða erlendis, til dæmis Deaf Studies í Ameríku og túlkanámi á Norðurlöndunum.

Hér starfa ekki ómenntaðir einstaklingar sem táknmálstúlkar og verið er

að vinna í lögverndun starfsheitisins sem mun koma enn frekar í veg fyrir að það geti gerst. Hægt er að óska eftir ákveðnum túlki þegar beiðni um túlkaþjónustu er lögð fram og starfandi túlkaþjónustur sjá til þess að í verkefni fari túlkur sem getur leyst það vel og farsælega. Aðstæður eru mismunandi eins og þær eru margar, það sem á við í einu verkefni á ekki við í öðru og metur túlkurinn það hverju sinni. Túlkun er samvinna túlks og túlkanotanda og margt sem túlkur þarf að taka tillit til. Táknmálstúlkaþjónusta er tiltölulega ung að árum hér á landi og hópurinn fámennur sem kemur að henni.

Með þessi atriði í huga setjum við spurningamerki við þörfina á flokkun túlka hér á landi, einkum með tilliti til þess hvernig nám í táknmálstúlkun og túlkaþjónustan er byggð upp.

Flokkun túlka kallar einnig á fleiri spurningar sem þyrfti að svara áður en hægt væri að leggja einhver matspróf fyrir, s.s. Hvað er góð túlkun? – Hvað er gott táknmál? Eftir hverju á að meta/flokka táknmálstúlk? Hver á að meta túlkinn/túlkunina?

Það er gott að þetta mál er tekið til umræðu því öll fagleg umræða styrkir starf okkar.

Með kveðju og ósk um áframhaldandi gott samstarf

HART - Félag háskólamenntaðra táknmálstúlka

Menntun heyrnarlausra í ýmsum löndum

eftir Hjördís Önnu Haraldsdóttur

Sex íslensk ungmenni á aldrinum 15-25 ára tóku þátt í fjölþjóðaverkefni dagana 5.-12. mars 2005 í Svíþjóð

Samvinnuverkefni Grikklands, Lettlands, Svíþjóðar og Íslands

Markmiðið var að hittast og leggja áherslu á möguleika heyrnarlausra til að mennta sig

Samanburður á menntun heyrnarlausra og stöðu

Allur hópurinn sem tók þátt í verkefninu

Sex íslensk ungmenni á aldrinum 15-25 ára tóku þátt í fjölþjóðaverkefni dagana 5.-12. mars 2005 í Svíþjóð

Samvinnuverkefni Grikklands, Lettlands, Svíþjóðar og Íslands

Markmiðið var að hittast og leggja áherslu á möguleika heyrnarlausra til að mennta sig

Samanburður á menntun og stöðu heyrnarlausra

Við vorum 6 ungmenni á aldrinum 15-25 ára sem tókum þátt í fjölþjóðaverkefni sem Svíar sáu um að skipuleggja þann 5.-12. mars 2005. Þetta var samvinnuverkefni Grikklands, Lettlands, Svíþjóðar og Íslands. Aðalmarkmið verkefnisins var að hittast og leggja áherslu á möguleika heyrnarlausra til að mennta sig. Við sóttum nokkrar málstofur þar sem við bárum okkur saman um hvernig staðan er í hverju

landi og voru margar þeirra fróðlegar.

Dagur 1

Þegar við komum til Örebro tók kennari á mót okkur og fylgdi okkur á hótelið sem við gistum á. Við vorum fegin að fá herbergi og vorum tvö saman í hverju herbergi. Aftur kom kennari og sótti okkur og gekk með okkur til Virginska skolan þar sem við áttum oft eftir að hitta hópin. Þar var ýmislegt gert til að fólkið í hópnum kynntist. Allir skemmtu sér vel en um 35 manns tóku þátt í verkefninu.

Dagur 2

Kynning frá hverju landi fór fram þennan dag. Við fórum til Wädköping semer svæði í Örebro með gömlum byggingum sem minnti okkur á Árbæjarsafnið. Um kvöldið áttu allar þjóðir að bjóða upp á mat sem er dæmigerður fyrir þeirra venjur og menningu. Við komum með harðfisk, flatbrauð og

íslenskt smjör, einnig höfðum við kynningu á íslensku nammi, Tópas, Opal og Þrist sem vakti lukku. Athyglisvert var að smakka þjóðarrétti hinna, eftirminnilegasti maturinn var eftirréttur Grikkjanna en það var svo sæt kaka að maður fékk í magann. Um kvöldið var farið í nokkra leiki á hótelinu til að hrista hópin betur saman.

Dagur 3

Virginska skolan var skoðaður en skólinn er svipaður og fjölbrautaskólar á Íslandi. Það eru 1700 nemendur í skólanum og um það bil 10% af þeim eru heyrnarskertir og heyrnarlausir. Námið þar er bæði bóklegt og verklegt. Við sáum margt athyglisvert þar t.d. ljómyndun og svo er veitingastaður í skólanum þar sem nemendur eru þjálfaðir í að matreiða og þjóna til borðs. Haldinn var fyrirlestur um sjálfböðavinnu þar sem tveir heyrnarlausir sjálfböðaliðar komu og sögðu frá reynslu sinni,

Íslenskt góðgæti

Grískur matur

annar þeirra var stelpa frá Frakklandi og hinn var strákur frá Slóveníu. Svo fórum við að heimsækja Birgittaskolan sem er grunnskóli fyrir heyrnarlausu í Örebro. Þar tóku efri bekkingar á móti okkur og sýndu okkur skólann. Við skoðuðum nærri því allar stofur í skólanum, þar sem heimilisfræði, handmennt, smíði, eðlisfræði, líffræði, efnafræði og tölvufræði eru kennd og stofu sem einn bekkurinn átti en þar hafði hver nemandi sitt skrifborð til að læra við. Um kvöldið var farið á kaffihús sem nefnist Café 019 þar sem heyrnarlausir hittast stundum til að spila fótbolta, pool og líka bara sitja og tala saman.

Dagur 4

Við fórum í Virginska skolan þar sem boðið var upp á

vetrardagskrá og allir heyrnarlausir og heyrnar-skertir fóru upp á fjall. Hægt var að velja um skíði, gönguskíði, sleða, skauta, og margt fleira. Flestir völdu að renna sér á sleða. Um kvöldið var farið í Dövehuset.

Dagur 5

Farið var að skoða Tullängskolan sem er svipað og iðnskólar á Íslandi. Þar var stórt svæði sem skólabyggingarnar dreifðust um. Okkur var skipt niður í hópa og farið í skoðunarferð um skólann þar sem við sáum margt athyglisvert. Snerum við svo aftur í Virginska skolan en þar var ráðgjafi fyrir heyrnarlausu sem hélt fyrirlestur um starf sitt. Hún sér um að hlusta á nemendur ef þeim líður illa eða þurfa að létta á sér. Svo var farið í málstofur og

skólakerfið hjá hverju landi borið saman.

Dagur 6

Farið var í heimsókn á Túlkamiðstöðina sem var rétt hjá hótelinu þar sem við gistum. Þar var margt skemmtilegt og fróðlegt að sjá. Síðan var farið í Wasahus sem er heimavist fyrir heyrnarlausu og heyrnarskerta nemendur og er staðsett fyrir ofan Café 019. Þá var farið í hópinnu þar sem hver þjóð vann saman til að svara nokkrum spurningum sem snerust um stöðu okkar í heimalandinu. Svo var farið í sund í Gustavik og það voru margar rennibrautir og öldugangur og allir voru ánægðir með kvöldið.

Dagur 7

Byrjað var á að fara í hópinnu í Virginska skolan sem snerist um verkefnið. Svo var farið til Örebro Universitet en þar var heyrnarlaus nemandi sem sagði frá reynslu sinni af skólanum. Um kvöldið ætluðum við að fara út að borða og síðan í draugakastala. En á leiðinni á veitingahúsið var Hjördís svo óheppin að renna til og fótbrotna illa. Einn kennari hjálpaði henni á slysideild. Hinir skemmtu sér vel. Svo hittumst við á hótelinu þar sem allir voru að kveðjast, Grikkir áttu flug eldsnemma um morguninn, við Íslendingarnir þurftum taka lest um áttaleytið og Lettar eftir hádegi. Heimferðin gekk vel, allir stóðu saman og voru duglegir að hjálpast að. Vikan var viðburðarík og fjótt að líða. Allir fóru heim ánægðir og sáttrir við verkefnið.

Þau sem tóku í þátt í verkefninu:
Hjördís Anna Haraldsdóttir
Hulda María Halldórsdóttir
Elísabet Kjartansdóttir
Gunnar Björn Jónsson
Sindri Jóhannesson
Sólrun Birna
Snæbjörnsdóttir

Staða menntunarmála heyrnarlausra

Góðir menntunarmöguleikar á Íslandi og í Svíþjóð Sérstakt var að sjá hvar hinar þjóðirnar eru staddir varðandi menntun ungra heyrnarlausra og heyrnarskertra einstaklinga miðað við Ísland.

Menntunarmöguleikar á Íslandi eru góðir, við getum nánast valið okkur skóla og fengið túlk. Í Svíþjóð eru líka góðir menntunarmöguleikar og mikið félagslíf því margir heyrnarlausir nemendur eru í námi við hvern skóla en hér á landi eru oftast miklar líkur á að nemandinn verði sá eini sem er heyrnarlaus. Einnig fá sænskir nemandur peningastyrk til að fara í skóla sem dugur nokkurn veginn fyrir gistingu, ferðakostnaði og mat.

Í Grikklandi hafa menn mikinn metnað í námi og heyrnarlausir þar eru duglegir við að finna leiðir til að mennta sig. Það er ekki jafn auðvelt og í Svíþjóð þar sem nánast sjálfvirkir kerfi tekur við nemum a.m.k. í Örebro. Í Grikklandi þarf maður að berjast, þar eru fáir túlkar og því er barist um túlkana og síðan er óljóst hver á að borga fyrir þjónustu þeirra og í sumum tilvikum þarf fólk að gera það sjálft. Ég get lítið sagt um Lettland þar sem fólkíð þaðan var í matvælanámi, en ég held að menntunarmöguleikar þeirra séu lakari en á Íslandi og í Svíþjóð.

Íslenskur keppandi á Ólympíuleikum heyrnarlausra

eftir Rögnu Guðrúnu Magnúsdóttur

Um það bil sem nýja árið var að ganga í garð var Ragna Guðrún Magnúsdóttir á flugi um loftin blá á leið til Ástralíu til að taka þátt í Ólympíuleikum

heyrnarlausra. Þar keppti hún í keilu fyrir Íslands hönd. Hér segir hún frá reynslu sinni á leikunum.

Ferðin gekk rosalega vel. Ég lagði af stað þann 30.

desember og var komin til Melbourne 1. jan kl. 7.30 um morguninn. Það vartekið vel á móti mér. Ég hélt að ég færi með rútu eins og íþróttafólkið en ég fékk einka bílstjóra frá hótelinu og fór beint þangað. Fundur Deaflympics var svo haldinn þann 3.-4. janúar þar sem ég var fulltrúi ÍFH. Ég sat mikið í vélinni á leiðinni út og þurfti svo að sitja á fundum frá 8-18. Úff. Kvefið var að æra mig og ég var slöpp fyrstu dagana. Opnunarhátíðin byrjaði 5. janúar um kvöldið. Á opnunarhátíðinni var ég mjög slæm og miðað við veikindin stóð ég mig vel að vera á staðnum. En allt gekk vel að lokum. Keppnin hófst 7. janúar og því gat ég hvílt mig og hafði náð fullum bata. Það var líka gott að Hjördís Anna Haraldsdóttir og Heiðís Dögg Eiríksdóttir studdu mig til dáða, en þær voru á ferðalagi í Ástralíu á eigin vegum. Ég vil þakka þeim fyrir stuðninginn!

Fyrsta prufudaginn fékk ég að sjá aðstæður í salnum og prófa brautina. Ég hitti keppendur af mörgum þjóðernum og spjallaði við þá. Á brautunum var lítil olía miðað við hér heima og það bjargaði mér alveg. Konurnar sem kepptu voru frá 15 löndum en karlarnir sem tóku þátt voru frá 33 löndum. Í keppninni sjálfri gekk mér rosalega vel, ég lenti í 23. sæti af 63 og er bara hæstánægð með það.

Ég, Hjördís og Heiðís fórum í strandferð til Port Sea fyrsta daginn og það var minnistæðasta ferð sem ég hef upplifað. En annars ferðaðist ég lítið því ég var mest að einbeita mér að keppninni.

Ég vil þakka Íþróttafélagi fatlaðra, Íþróttafélagi heyrnarlausra og Félagi heyrnarlausra fyrir stuðninginn í þessari ferð.

Ragna Guðrún Magnúsdóttir

Fundur Deaflympics/ CISS 3. og 4. janúar 2005

Á fundinum sem Ragna sótti kom meðal annars fram að Vetrarólympíuleikar heyrnarlausra verða haldnir í Salt Lake City í Bandaríkjunum 1.-10. febrúar árið 2007. Næstu sumarleikar verða hins vegar í Taipei í Kína 5.-15. september 2009. Tólf ný lönd höfðu sótt um aðild að Alþjóðlegri íþróttanefnd

heyrnarlausra og var aðild þeirra samþykkt.

Fróðleikur um Ólympíuleika heyrnarlausra

Ólympíuleikar heyrnarlausra hafa verið haldnir reglulega í 80 ár og eru meðal stærstu íþróttaviðburða í heiminum. Fyrstu Ólympíuleikar heyrnarlausra voru haldnir í París árið 1924 og voru það fyrstu leikarnir sem voru sérstaklega ætlaðir fólki með fötlun. Alþjóðleg íþróttanefnd heyrnarlausra (CISS) var stofnuð til að halda

Ólympíuleikana fjórða hvertár. Í fyrstu hétu leikarnir The Silent Games (Hinir hljóðu leikar), seinna the Deaf World Games (Alheimsleikar heyrnarlausra) en árið 2001 var núverandi nafn tekið í notkun Ólympíuleikar heyrnarlausra eða Deaflympics. Rúmlega 3000 íþróttamenn frá 75 löndum tóku þátt í sumarleikunum í Melbourne í Ástralíu árið 2005. Þörfin fyrir sérstaka Ólympíuleika fyrir heyrnarlausra sést ekki aðeins á því hversu margir

taka þátt í leikunum. Heyrnarlausir íþróttamenn eru ólíkir öðrum íþróttamönnum vegna sérstakra samskiptaparfa þeirra á íþróttavellinum og einnig vegna félagslegu samskiptanna sem eru ekki síður mikilvægur hluti leikanna.

Heimildir og nánari upplýsingar um Ólympíuleika heyrnarlausra: www.deaflympics.com www.2007deaflympics.com www.2009deaflympics.com

Ort í skyín

Ljóðrænt táknmál og ljóðagerð þess

eftir Kristín Th. Þórarinsdóttir

Ljóðagerð í samfélagi heyrnarlausra er tiltölulega ung sem fræðigreinin og hefur lítið verið rannsökuð sem og táknmálin yfirleitt. En í kjölfar málfræðilegrar umræðu, þá aðallega í ameríska táknmálinu (ASL), urðu greiningar á ljóðum á táknmáli algengari og fræðileg gagnrýni gat átt sér stað. Umfjöllunarefnið í B.A. ritgerð minni var ljóðrænt táknmál og þær aðferðir sem fylgt er eftir við ljóðagerð þess. Ég hóf umræðu mína á því að fjalla um málfræði táknmáls, því til að hægt sé að átta sig á ljóðagerð táknmáls er nauðsynlegt að kunna skil á þeim grundvallaratriðum sem varða málfræði táknmáls og þeim kenningum sem notaðar eru í táknmálum almennt. Því næst fjallaði ég um þá þætti sem helst eru notaðir við ljóðagerð í raddmálum (þau tungumál sem notast við röddina), t.a.m. bragfræðilega þætti s.s. rím, stuðlun, hrynjandi og einnig myndhverfingar, því algengt er að þessir þættir séu notaðir til samiburðar í ljóðagerð táknmáls. Ég skoðaði því næst rannsóknir á bragfræðilegum þáttum og uppbyggingu ljóða í táknmáli, þá helst í breska og bandaríska táknmálinu. Ég studdist við kenningar Clayton Valli (1990), Edward Klima, Ursulu Bellugi (1976) og Rachel Sutton-Spence (2000, 2001, 2003). Þar ræddi ég hvernig rím, stuðlun og

Kristín Th. Þórarinsdóttir

hrynjandi kemur fyrir í ljóðagerð táknmáls og einnig þætti sem einungis koma fyrir í ljóðum í táknmáli, s.s. jafnvægi milli handanna, flæði hreyfinganna og notkun táknrýmisins. Með því var athugavert að sjá muninn á ljóðrænu og hefðbundnu táknmáli. Í daglegu tali er algengara að málhafinn notist meira við virku höndina en þá óvirku en í ljóðrænu táknmáli er jafnvægi haldið milli beggja handa. Táknrýmið í ljóðrænu táknmáli er einnig stærra en gengur og gerist í daglegu tali. Tákunin er hægari og tignarlegri samanborið við daglega tákun sem innifelur oft á tíðum flýtvíllur eða hik sem ber enga ákveðna merkingu. Í ljóðum er öllum skilum á milli tákna eytt og allar hreyfingar bera merkingu. Ég fjallaði einnig um frávik eða skáldaleyfi sem geta komið fyrir í ljóðum á táknmáli. Þar ber þá helst að nefna óvenjulega myndun tákna á myndunarstöðum sem eru óalgengir og sjást einungis í ljóðrænu táknmáli. Til dæmis tákn sem hylja andlitið eða tákn sem tengjast saman við

óvenjulega staði eins og olnboga. Menningarlegt og táknrænt gildi ljóða var rætt og þá sérstaklega hvernig menning heyrnarlausra endurspeglast bæði í innihaldi ljóðanna og ljóðrænni framsetningu þeirra.

Ég ræddi um flutning ljóða á táknmáli og hvernig ljóðin eru háð flutningi sínum þar sem táknmálin hafa ekkert ritmál. Skáldið semur ljóðið á táknmáli með einungis flutninginn í huga og á ljóðið því allt undir þeim sem flytur það. Rituð form ljóða á raddmáli, líkt og í íslensku, eru í flestum tilvikum til staðar og kallast ljóð þótt þau séu aldrei flutt af skáldinu en ljóð á táknmáli eru ekki ljóð fyrr en skáldið stendur upp og flytur það. Í framhaldi af þessu var ljóðamenning heyrnarlausra á Íslandi skoðuð en hún hefur lítið sem ekkert verið rannsökuð. Ég tók upp ljóðið „Ég er“ eftir Má Ólafsson sem var flutt á íslensku táknmáli. Ég umritaði ljóðið og greindi það með hliðsjón af áður ræddum erlendum rannsóknum til að skoða hvort íslensk ljóð á táknmáli hefðu að geyma sömu einkenni og í erlendra ljóðagerð. Rannsóknin leiddi í ljós að ljóðið hafði að geyma marga af þeim ljóðrænu þáttum sem finna má í erlendum ljóðum en suma þætti var þar ekki að finna. Þar sem lengd ritgerðarinnar bauð aðeins upp á greiningu á einu ljóði var hún langt frá því að vera

tæmandi fyrir þær aðferðir sem hugsanlega eru notaðar við ljóðagerð í íslensku táknmáli. Ég ákvað einnig að ræða við nokkra einstaklinga í samfélagi heyrnarlausra á Íslandi, til að fá vitneskju um hvaða þætti þeir telji vera einkennandi í ljóðum á íslensku táknmálinu og hver staða ljóðlistarinnar er á Íslandi. Flestir voru sammála um að ljóð hefðu að geyma m.a. stærra táknrými, hægari tákun og jafnvægi milli handanna. Einnig þótti flestum nauðsynlegt að hafa góða máltilfinningu til að geta samið ljóð á táknmáli. Við gerð þessarar ritgerðar áttaði ég mig á því hve ljóðagerð í íslensku táknmálinu er dýrmætur menningararfur í samfélagi heyrnarlausra sem nauðsynlegt er að viðhalda. Áframhaldandi rannsóknir á ljóðagerð í íslensku táknmálinu geta orðið til þess að meðlimir í samfélagi heyrnarlausra öðlist aukna máltilfinningu og virðingu fyrir sínu máli. Óhætt er að segja að aukin meðvitund fólks á þessum menningararfi styrki samfélag heyrnarlausra sem menningarhóp. Höfundur greinarinnar er Kristín Th. Þórarinsdóttir.

Áhugasamir lesendur geta nálgast ritgerðina á Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra. Höfundur lauk BA ritgerðinni árið 2004.

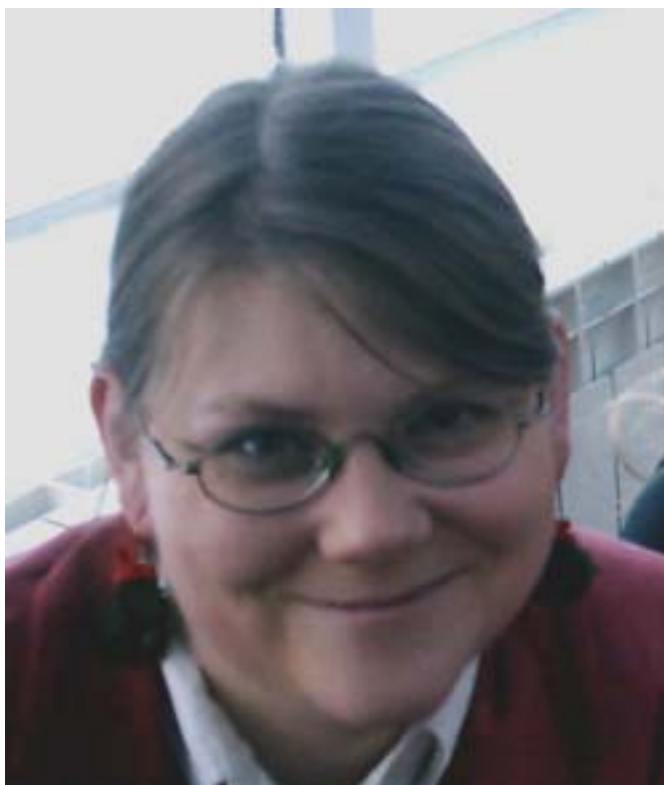
Sjónarhorn túlkanotenda

eftir Þórný Björk Jakobsdóttir

Sjónarhorn túlkanotenda er heitið á BA ritgerð minni og fjallar hún um það hvað heyrnarlausum finnst mikilvægast í táknmálstúlkun til að túlkunin fari sem best fram og hvernig táknmálstúlkur líta á sitt hlutverk, hvað þeir telja að sé mikilvægast í starfi sínu.

Heyrandi hafa oft ákveðnar hugmyndir um hvað heyrnarlausum finnst mikilvægast í túlkun og eins hafa heyrnarlausir skoðanir á því hvað túlkum finnst mikilvægast. Mér fannst því gaman að sjá hvað hvor aðillinn heldur um hinn og hvort þeir hafi rétt fyrir sér.

Til að fá svar við því hvað mikilvægast væri í táknmálstúlkun útbjó ég lista sem sendur var til heyrnarlausra og túlka í tölvupósti með það í huga að ná til sem flestra og fá sem víðastan hóp svarenda. Hugmyndin var að betra væri að hafa eina spurningu og nokkur atriði sem raða ætti upp eftir mikilvægi frekar en opnar spurningar til að reyna að fá marktækari niðurstöður. Hins vegar bárust mjög fá svör og er því óvíst hvort niðurstöðurnar eru marktækar. Spurningar vakna eins og af hverju var ekki meiri svörun hjá heyrnarlausum? Eru heyrnarlausir almennt ánægðir með þá túlkun sem þeir fá og sjá ekki ástæðu til að taka þátt þess vegna? Skildu þeir ekki út á hvað könnunin gekk, skildu þeir ekki hvernig fylla ætti út spurningalistann eða skildu þeir ekki orðalistann sem fylgdi með? Hafa þeir

Þórný Björk Jakobsdóttir

almennt ekki áhuga á að taka þátt í könnunum?

Atriðin sem greina þurfti niður eftir mikilvægi voru 13 talsins. Spurningin var: Hvaða atriði er mikilvægast svo túlkun gangi sem best? Atriðin átti svo að setja í röð eftir því hvað fólk taldi mikilvægast svo túlkun gengi sem best. Þessi atriði eru hér á eftir, þeim er ekki raðað eftir mikilvægi: Íslenskuáhrif. Hreint táknmál. Fagmennska. Hlutleysi. Svipbrigði. Eiga heyrnarlausu vini. Munnhreyfingar. Langir fingur. Stöfun. Túlkun á menningu. Þekking á menningu og sögu heyrnarlausra. Viðhorf til heyrnarlausra. Val á táknum. Þessi atriði voru útskýrð betur á orðalista sem fylgdi með. Orðalistinn var gerður með

það í huga að allir hefðu sama skilning á þeim atriðum sem raða ætti upp. Ég reyndi eftir bestu getu að gera listann sem einfaldastan, það er að vera ekki með mikið orðskrá. Það gerði það að verkum að sum atriði voru ekki eins vel útskýrð og önnur. Ég veit hins vegar ekki hvort það hefði haft einhver áhrif á útkomuna ef listinn hefði verið útskýrður ítarlegar.

Það komu ýmsar athugasemdir frá túlkum varðandi spurningalistann og er aldrei hægt að gera öllum til hæfis en einhvers staðar þarf að byrja. Ég tel að þetta hafi verið byrjun á einhverju sem hægt sé að gera betur.

Aðeins verður tæpt á þremur af þrettán atriðum sem heyrnarlausir og

túlkur töldu mikilvægust. Heyrnarlausir settu „hreint táknmál“ í fyrsta sæti, „íslenskuáhrif“ í annað sæti og „hlutleysi“ í það þriðja. Túlkur settu „hlutleysi“ í fyrsta sæti, „fagmennsku“ í annað og „svipbrigði“ í það þriðja. Ef við berum þetta saman þá kom „hreint táknmál“ númer sex hjá túlkum á eftir „þekkingu á menningu og sögu heyrnarlausra“ og „viðhorfum til heyrnarlausra.“ Heyrnarlausir voru með „hlutleysi“ í þriðja sæti sem túlkur settu í það fyrsta.

Heyrnarlausir sem svöruðu því til hvað túlkur myndu setja númer 1 á sinn lista sögðu að túlkur myndu velja „fagmennsku“ eða „að eiga heyrnarlausu vini.“ Það áhugaverða er að túlkur setja „að eiga heyrnarlausu“ vini númer 11 og „fagmennsku“ númer 2.

Þeir túlkur sem svöruðu hvað heyrnarlausir myndu setja sem mikilvægasta atriðið á sinn lista höfðu svipaðar skoðanir á því. Einn túlkur hélt að svarið yrði „hlutleysi“ eða „viðhorf til heyrnarlausra,“ annar að svarið yrði „þekking á menningu og sögu heyrnarlausra“ eða „viðhorf til heyrnarlausra,“ sá þriðji hélt að svarið yrði „hreint táknmál“ eða „þekking á menningu og sögu heyrnarlausra.“ Heyrnarlausir setja „hreint táknmál“ númer 1, „hlutleysi“ númer 3, „þekking á menningu og sögu heyrnarlausra“ númer 9 og „viðhorf til heyrnarlausra“ númer 10. Heyrnarlausir setja „hreint

táknmál" í fyrsta sæti en það er í sjötta sæti hjá túlkum.

Þessar niðurstöður að heyrnarlausir setja „þekkingu á menningu og sögu heyrnarlausra“ númer 9 og „viðhorf til heyrnarlausra“ númer 10 eru í ósamræmi við niðurstöður erlendra kannana þar sem réttu viðhorfin til heyrnarlausra skipta þá mestu máli. Þær eru einnig í ósamræmi við niðurstöður sænskrar rannsóknar þar sem félagsfærni og þekking á menningu var ekki síður mikilvæg en færni í táknmáli.

Heyrnarlausir setja „hreint táknmál“ efst á lista hjá sér og er það skiljanlegt, næst mikilvægasta atriðið er hins vegar „íslenskuáhrif“ sem maður hefði talið að kæmi neðst. Þetta vekur upp spurningar um hvort heyrnarlausir hafi misskilið eitthvað varðandi skilgreiningu á orðinu, en hugsanlega er hugsunin sú að hafa íslenskar munnhreyfingar með táknnum. Það gæti einnig verið að hugsunin sé sú að gott sé að hafa áhrif frá íslensku í ákveðnum aðstæðum, t.d. í ákveðnum fögum í skóla. Þar sem spurningarnar eru ekki opnar er ómögulegt að geta sér til um ástæðuna en athyglisvert væri að komast að henni. Með því að setja „hlutleysi“ númer 3 á listann hjá sér gera heyrnarlausir sér grein fyrir þeirri ábyrgð sem þeir bera sjálfir? Í orðalistanum er skilgreining á „hlutleysi“ mjög einfölduð, því er líklegt að hugsunin sé einungis sú að túlkurinn sé bundinn þagnarskyldu og megi ekki segja frá því sem hann verður vitni að né koma með eigin skoðanir. Það vekur einnig undrun að „stöfun“ er sett númer 5 við hlið

„fagmennsku“ en á undan „munnhreyfingum.“ Ég hefði haldið að „stöfun“ myndi lenda aftur en „munnhreyfingar“ því að þegar hratt er stafað hverfa stafir úr orðum og nánast ómögulegt er að skilja stöfunina nema með stuðningi af varaaflestri. Reyndar er talað um döf munnhreyfingar undir skilgreiningu á „munnhreyfingum“ en það hefði einmitt átt að vera ástæða til að setja þetta atriði frammar, til stuðnings „hreinu táknmáli.“ Táknmálið verður væntanlega ekki mjög hreint ef mikið er notað af íslenskum munnhreyfingum eins og óhjákvæmilega fylgir „íslenskuáhrifum.“

Það er ýmislegt áhugavert við þessar niðurstöður. Sérstaklega þegar þær eru bornar saman við þær hugmyndir sem heyrandi töldu að væru efst á lista hjá heyrnarlausum árið 2001.

Þá var talað um að túlkar myndu telja mikilvægast „að vera góður í táknmáli“ og heyrnarlausir teldu að „jákvætt viðhorf gagnvart heyrnarlausum“ væri mikilvægast. Það getur verið og er ekki ósennilegt að á síðustu þremur árum hafi átt sér stað hugarfarsbreyting hjá túlkum og heyrnarlausum. Það væri því spennandi að fylgja þessu eftir í framtíðinni og kanna á nokkurra ára fresti hvernig hvor hópur hugsar um starf túlka.

Höfundur lauk BA ritgerð sinni vorið 2004.

Norrænt mót aldraðra heyrnarlausra í Þrándheimi

Íslendingar í ferðinni

Tíu félagsmenn í Félagi heyrnarlausra fóru til Þrándheims í Noregi til að taka þátt í Norrænu móti eldri borgara í ágúst síðastliðnum. Félag heyrnarlausra styrkti hvern og einn með 25 þúsund króna framlagi og aðstoðaði við undirbúning á ferð þeirra til Noregs. Samtals tóku 51 manns þátt í mótinu, Finnland var með 4 þátttakendur, Svíþjóð 8, Ísland 10, Danmörk 12 og Noregur 17. Margt var gert, skoðað var döfssafnið í Röðbygget, og farið í dagsferð til Rorøs svo dæmi séu nefnd. Næsta mót aldraðra verður í Svíþjóð árið 2007.

Allur hópurinn á mótinu

Baldur Einarsson (til hægri) færði Norðmönnum gjöf og Thorbjorn J. Sander frá Noregi tók við henni

Árshátíð Félags heyrnarlausra

myndir tók Tryggvi Rúnarsson

Hér á síðunni má sjá nokkrar myndir frá árshátíð félagsins sem haldin var í tengslum við Dag heyrnarlausra þann 17. september sl.

Neyðarástand í túlkamálum og heyrnarlausir mótmæltu við Alþingi

eftir Kristinn Jón Bjarnason

Um 100 félagar í Félagi heyrnarlausra mótmæltu fyrir framan Alþingishúsið mánudaginn 4. október 2004. Fjöldi fólks blés í dómaraflátur og mótmæltu því neyðarástandi sem ríkt hefur í túlkapjónustumálum heyrnarlausra. Á sama tíma flutti forsætisráðherra stefnuræðu sína og barst hávaðinn inn á Alþingi. Mótmælin vöktu mikla athygli og í framhaldi hafa verið tekin viðtöl í útvarpi, sjónvarpi og greinar skrifaðar í blöðin.

Heyrnarlausir fóru að fá synjun á endurgjaldslausri túlkapjónustu hjá Samskiptamiðstöð heyrnarlausra vorið 2004 á þeirri forsendu að peningarnir væru búnir. Heyrnarlausir höfðu ekki rétt á túlkapjónustu í daglegu lífi nema þeir leggi sjálfir út í þann kostnað sem því fylgir. Það fól í sér að þeir þurftu sjálfir að greiða fyrir túlkapjónstu vegna viðtala til að mynda við fasteignasala, lögmennt, ráðgjafa, og fleiri sjálfstætt starfandi sérfræðinga, starfsmannafundi, húsfélagsfundi, endurmenntunarnámskeið,

svo dæmi séu nefnd, sem hefur áhrif á möguleika þeirra til þátttöku í samfélaginu.

Síðastliðin 12 ár hafa starfað fjórar nefndir sem allar hafa átt að finna lausn á því hver eigi að greiða fyrir túlkapjónustu heyrnarlausra. Ríkisstjórnin hefur lagt fram tvær, þrjár, fjórar milljónir króna nánast árlega þegar félagið hefur vakið athygli á því að neyðarástand væri að skapast. Í mars 2003 efndi félagið til mótmæla fyrir utan Alþingi og afhenti þáverandi forsætisráðherra áskorun um að tryggja þetta í lögum.

Ríkisstjórn Íslands samþykkti að morgni dags 12. október 2004 að tillögu, Þorgerðar Katrínar Gunnarsdóttur, menntamálaráðherra um að hækka fjárframlag til túlkapjónustu sem tilkynnti þetta fulltrúum félagsins á eftir og svo gerði hún grein fyrir þessu í umræðum utan dagskrá á Alþingi. Samþykkt var tveggja milljóna króna aukafjárveiting til Samskiptamiðstöðvar

heyrnarlausra og heyrnarskertra á árinu 2004 og að fjárveitingin verði framvegis 10 milljónir á ári næstu þrjú árin.

Upphæðin er sú sama allt tímabilið, þ.e. kr. 10 milljónir á ári, ekki er gert ráð fyrir hækkun vegna vísitölu, verðbólgu eða gjaldskrárhækkana.

Samskiptamiðstöð hefur umsjón með varðveislu og úthlutunum úr sjóðnum.

Þorgerður sagði "Það er búið að tryggja táknaðstúlkun fyrir heyrnarlausum í daglegu lífi með varanlegum hætti."

Þingmenn úr öllum flokkum fögnuðu ákvörðun ráðherra og Rannveig Guðmundsdóttir, þingmaður Samfylkingarinnar, sem var málshefjandi á umræður utan dagskrár, fagnaði því og sagði Þorgerði mann dagsins og faðmaði svo ráðherrann.

Árið 2005 nýttu heyrnarlausir einstaklingar sér í auknu mæli félagslega sjóðinn til túlkunar, þar til sjóðurinn var uppurinn fyrir þetta ár. Sjóðurinn hefur bætt mikið aðgengi heyrnarlausra að samfélaginu og er það þegar farið að koma niður á heyrnarlausum að félagslegri túlkun sé hætt. Sjóðurinn veitir

heyrnarlausum aðgengi að þjóðfélaginu við ýmis tækifæri, s.s. fundi, veislur, ráðgjöf, bankaviðskipti, fasteignasölur, námskeið og kynningar svo eitthvað sé nefnt.

Félag heyrnarlausra hefur unnið að þessu máli og staðfest er að það verður aftur veitt peningum í verkefnið fyrir árið 2006, strax í janúar. Ákveðið var að gefa verkefninu ár til að kortleggja hvaða verkefnum væri brýnast að sinna. Nú eftir árs reynslu mun Félag heyrnarlausra ásamt Samskiptamiðstöð búa til viðmiðunarreglur sem farið verður eftir næstu 2 árin. Markmiðið er að sjóðurinn greiði túlkapjónustu þar sem þjónustan fæst ekki greidd af öðrum aðilum. Félagið hefur einnig átt fundi í Menntamálaráðuneytinu og reynt verður að hafa samvinnu um lausn á þessu máli þar sem SHH vill hækka gjaldskrá og þá er útlit fyrir að sjóðurinn mun klárast fyrir en ella.

Nafnatákn í táknmáli

Rannsókn á íslenskum nafnatáknum

eftir Soffíu Ámundadóttur

Í lokaritgerð minni frá Háskóla Íslands fjalla ég um nafnatákn í táknmáli og greini frá rannsókn sem ég framkvæmdi á íslenskum nafnatáknum. Nafnatákn í táknmáli innihalda margvíslegar upplýsingar um menningu heyrnarlausra og móðurmál þeirra, táknmálið. Nafnatákn eru nöfn heyrnarlausra og heyrandi aðila sem eru meðlimir í íslensku táknmálssamfélagi. Nafnatákn sýna innbyrðis tengsl og sérstöðu sem heyrnarlaust samfélag hefur en jafnframt minnir samfélagið á táknmálið og einkenni þess. Áhugavert er að skoða notkun nafnatákna en einnig að skilja og kunna að meta hlutverk þeirra í táknmáli.

Menning heyrnarlausra er að mörgu leyti ólík menningu heyrandi heims. Eitt af sérkennum menningar heyrnarlausra eru nafnatákn. Nafnatákn í táknmáli er tákn einstaklings, sem stendur fyrir skírarnafn hans og persónu. Oftast eru þessi tákn tengd einhverjum persónueinkennum einstaklingsins sem tákníð á.

Tilgangur nafnatákna í táknmálum er að mörgu leyti líkur tilgangi og notkun nafna í heyrandi samfélagi. Þegar heyrnarlaust barn fæðist er því gefið nafn líkt og öllum öðrum börnum. Barnið er oftast skírt í kirkju og foreldrar þurfa að skrifa undir skírnavottorð. Nafnatákníð er óformlegra og bætist ekki við nafn barnsins fyrr en það fer að umgangast samfélag heyrnarlausra. Algengast er að heyrnarlaus einstaklingur gefi barninu tákníð og nafnatákníð getur þróast eða jafnvel breyst eftir því sem barnið eldist.

Nafnatákn virðast þróast þar sem hópur heyrnarlausra á samskipti reglulega og móðurmál þeirra er táknmál. Þau eru mynduð af heyrnarlausum og geta verið mismunandi milli kynslóða, félagslegrar stöðu og kynferðis þátttakanda í samfélaginu. Flestir heyrnarlausir fá nafnatákn sitt við upphaf skólagöngu þar sem táknmálsumhverfið gerir kröfu á að allir einstaklingar beri nafnatákn. Fyrir einstakling sem er þátttakandi í samfélagi heyrnarlausra er mjög mikilvægt að eiga nafnatákn. Nafnatákníð sýnir stöðu hans innan samfélagsins, veitir honum samþykki og viðurkenningu samfélagsins og síðast en ekki síst er það fyrsti vísir að áunnum samskiptum. Samfélagið lærir nafnatákníð og það festist í sessi sem tákn þessa ákveðna einstaklings.

Nafnatákn haga sér að mörgu leyti eins og öll önnur tákn, þau innihalda handform, afstöðu, hreyfingu, myndunarstað og munnhreyfingu. Nafnatákn er eitt einstakt tákn sem einn ákveðinn einstaklingur innan samfélags heyrnarlausra á, rétt eins og skírarnafn.

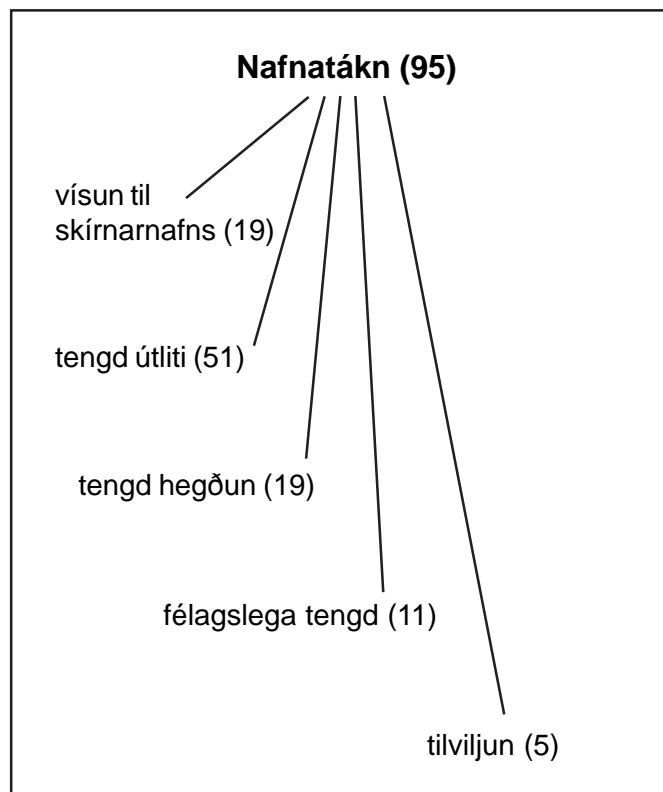
Engin ein leið er réttari en önnur við val á nafnatákni. Fólk velur ólíkar leiðir í vali sínu á nafnatáknum og er það líkt

vali fólks á skírarnöfnum. Mikilvægast er að einstaklingurinn sé ánægður með nafnatákníð sitt og að enginn annar í umhverfi hans sé með sama nafnatákn. Nafnatákn eiga það öll sameiginlegt að með táknuinu er alltaf munnhreyfing skírarnafns eða gælunafns einstaklingsins. Þetta getur auðveldað manni að skilja frásögn tákna ef maður hefur ekki áður séð nafnatákn einstaklings notað. Ef einstaklingur er kynntur er alltaf byrjað á að fingrastafa skírarnafnið og síðan er nafnatákn hans sýnt.

Í öllum táknmálssamfélögum heimsins eru nafnatákn gullnáma upplýsinga um félagsleg tengsl, tengsl vegna sameiginlegra hagsmuna, sögu og málfræðilegt þróunarferli tákn málsins. Rannsóknir á nafnatáknum sýna gagnkvæm áhrif tákn málsins og samfélagsins.

Rannsókn á nafnatáknum í íslensku táknmáli

Þátttakendur voru 95 á mismunandi aldri og af báðum kynjum. Um helmingur þátttakenda voru heyrnarlausir/ heyrnarskertir aðilar en hinn helmingurinn var heyrandi. Ég greini nafnatákn í 5 flokka í rannsókn minni. Tíðni nafnatákna og greining er á meðfylgjandi mynd:

Tekið skal fram að sjötti valmöguleikinn var annað en enginn þátttakandi nýtti sér þann valmöguleika.

1. Nafnatákn tengd útliti er fjölmennasti flokkurinn eða meira en helmingur. Í þessum flokki voru nafnatákn sem tengdust líkamlegu útliti einstaklings eða klæðnaði. Sem dæmi má nefna nafnatákn tengd hárgreiðslu, öri, freknum, augnlit, eyrnalokk o.s.frv.

Dæmi: Nafnatáknið tengist hárgreiðslu Hjördísar sem barns.

Handform: Byrjar á A- próformi en endar í Æ- próformi
Afstaða: Höndin vísar niður, handarbak upp í loft
Hreyfing: Úr lokun í opnun frá eyra niður

Myndunarstaður: Höfuð / andlit endar í frjálsum rými
Munnhreyfing: Hjördís

Flestir heyrnarlausir fá nafnatákn sitt við upphaf skólagöngu þar sem táknásumhverfið gerir kröfu á að allir einstaklingar beri nafnatákn.

Nafnatákn er eitt einstakt tákn sem einn ákveðinn einstaklingur innan samfélags heyrnarlausra á, rétt eins og skírarnafn.

EFTIRTALIN FYRIRTÆKI STYRKJA FÉLAG HEYRNARLAUSRA

Vestmannaeyjar

Ös ehf, Illugagötu 44
Skattstofa Vestmannaeyja, Heiðarvegi 15
Vélaverkstæðið Þór ehf, Norðursundi 9
Vinnslustöðin hf, Hafnargötu 2
Vöruval ehf, Vesturvegi 18

2. Vísun til skírarnafns var flokkur með 19 nafnatákn. Nafnatákn sem vísa til skírarnafns eru í flestum tilfellum stytting nafns með fingrastöfun. Sem dæmi má nefnamyndun fyrsta stafs í nafni eða stutt stöfun á nafni. Í þessum flokki voru einnig nafnatákn sem vísuðu í gælunafn einstaklings.

Dæmi: Nafnatákn tengist fyrsta staf í skírarnafni.

Handform: Fingrastafrófið J

Afstaða: Höndin snýr upp með handarbak að líkama, endar í snúning

Hreyfing: Niður og upp í boga

Myndunarstaður: Frjálst rými

Munnhreyfing: Júlía

3. Nafnatákn tengd hegðun einstaklings, þá er átt við t.d. einhvern sem talar hratt, myndar stór tákn, einstakling sem veður mikið á, óvenjuleg hegðun, sjaldgæf hegðun og tíð hegðun. Í þessum flokki voru 19 nafnatákn.

Dæmi: Nafnatáknið tengist því að Sólrún var alltaf með dúkku í hendi sem stúlka. Gamalt tákn fyrir dúkku.

Handform: Fingrastafrófið I

Afstaða: Höndin snýr upp með handarbak að líkama

Hreyfing: upp og niður

Myndunarstaður: Frjálst rými

Munnhreyfing: Sólrún og stundum Solla

4. Félagslega tengd nafnatákn voru 11 og er þar átt við nafnatákn tengd atvinnu eða félagslegri stöðu einstaklings.

Dæmi: Nafnatáknid tengist yfirmannsstöðu Ingibjargar.

Handform: Fingrastafrófið M

Afstaða: Fingurgómar á gagnauga, lófi snýr niður

Hreyfing: Engin

Myndunarstaður: Höfuð/andlit gagnauga

Munnhreyfing: Ingibjörg

5. Tilviljun á vali á nafnatákninu var fámennasti flokkurinn. Einungis 5 þátttakendur töldu að tilviljun hefði ráðið því hvaða nafnatákn þeir fengu og höfðu enga skýringu á nafnatáknagjöfni.

Dæmi: Nafnatáknid tengist engu sérstöku

Handform: Vísifingur krepptur

Afstaða: Fingur á kinn handarbak út til hægri

Hreyfing: Tvisvar sinnum að kinn

Myndunarstaður: Höfuð/andlit - kinn

Munnhreyfing: Margrét

Á Íslandi koma ca. 300 einstaklingar að samfélagi heyrnarlausra, heyrnarlausir/heyrnarskertir og heyrandi. Fjöldi þátttakenda í rannsókn minni voru 95 og gefur það ekki tæmandi niðurstöður um íslenskt táknmálssamfélag.

Samt sem áður ætti þetta að gefa nokkuð góða mynd af flokkun og notkun nafnatákna en áhugavert væri að ná öllu samfélaginu í rannsóknarhóp og sjá heildarniðurstöður. Nafnatákn eru hluti af áhugaverðri menningu heyrnarlausra, þau eiga sér langa hefð og eru mikið notuð í daglegu lífi samfélags heyrnarlausra. Þegar heyrandi einstaklingur kynnist menningu heyrnarlausra eru margir áhugaverðir þættir sem hann rekst á og þekkir ekki úr sinni eigin menningu, eitt af því eru nafnatákn.

Soffíu Ámundadóttur skrifaði BA ritgerð sína haustið 2004.

EFTIRTALIN FYRIRTÆKI STYRKJA FÉLAG HEYRNARLAUSRA

Höfn

Bókhaldstofan ehf,
Krosseyjarvegi 17
Skinney - Þinganes hf,
Krossey
Sýslumaðurinn á Höfn,
Hafnarbraut 36
Vestrahorn ehf - Fagbúð
ESSO/kaffitería, Álaugarvegi 8

Selfoss

Búnaðarfélag
Grafningshrepps, Villingavatni
Byggingarfélagið Árborg ehf,
Bankavegi 5
Dýralænaþjónusta Suðurlands
sími 482-3060, Stuðlum
Fasteignasalan Bakki ehf,
Sigtúni 2
Fjölbrautaskóli Suðurlands,
Tryggvagötu 25
Hólmur Bragi Pálsson,
Minni-Borg
Jeppasmíðjan ehf,
Ljónsstöðum
Nátthagi, garðplöntustöð,
Ólfusi
Nesey ehf, Suðurbraut 7
Gnúpverjareppi
Pylsuvagninn Selfossi, Besti
bitinn í bænum
Ræktunarsamband Flóa og
Skeiða, Gagnheiði 35
Selfossveitur bs, Austurvegi 67
Set ehf, plastróaverksmiðja,
Eyravegi 41
Þingvallahreppur,
Brúsastöðum
Tölvutak ehf, Eyravegi 27
Vélgrafan ehf, Gagnheiði 49
Verkfræðistofa Guðjóns,
Austurvegi 44

Hveragerði

Dvalarheimilið Ás, Hverahlíð 20
Grunnskólinn í Hveragerði,
Skólamörk 6
Heilsustofnun NLFÍ,
Grænumörk 10
Kjörís ehf, Austurmörk 15
Litla kaffistofan, Svinahrauni

Þorlákshöfn

Fagus ehf, Unubakka 18-20
Grunnskólinn í Þorlákshöfn,
Egilsbraut 35
Sveitarfélagið Ölfus,
Hafnarbergi 1

Eyrbakkí

Héraðssjóður
Árnesprófastsdæmis,
Túngötu 20

Stokkseyri

Hólmáróst ehf, Hafnargötu 9

Flúðir

Garðyrkjustöðin Hvammur I
ehf, Hvammi I
Kvenfélag
Hrunamannahrepps,

Hella

Verkalýðsfélag Suðurlands,
Suðurlandsvegi 3
Vörufell ehf, við
Suðurlandsveg

Hvolsvöllur

Edinborg ehf, Lambafelli
Fylkir, vörubílstjóraráfag,
Eystri-Torfastöðum 1
Holtsprestakall, Holti
Hvolhreppur, Hlíðarvegi 16
Ingibjörg Marmundsóttir,
Norðurgarði 8
Þrjónaver ehf, Hlíðarvegi 10

Vík

Byggingafélagið Klakkur ehf,
Smíðjuvegi 9

Vestmannaeyjar

Eyjasýn ehf, Strandvegi 47
Framhaldsskólinn í
Vestmannaeyjum,
Ísfélag Vestmannaeyja hf,
Strandvegi 28
Karató ehf, Strembugötu 13
Karl Kristmanns, umboðs- og
heildverslun, Ofanleitisvegi 15-19

www.akureyri.is
Akureyri
ÖLL LÍFSINS GÆÐI

VÍN BÚÐ
lífur, lærum & njótum

InPro

ÖBÍ

DAGUR
group

GULLVILD
- vertu góðu vanur

*Í Gullvild færðu betri kjör
og frábæra þjónustu*

Þinn ávinningur:

- 200 fríar debetkortafærslur
- 6% endurgreiðsla vaxta
- Ókeypis gulldebetkort
- Ókeypis greiðsluþjónusta
- 50% afsláttur af gullkreditkort
- Betri vaxtakjör

GULLVILD ÍSLANDBANKA er heildarþjónusta sem hentar jafnt einstaklingum sem fjölskyldum og skilar drjúgum ávinningi í formi afsláttar og endurgreiðslu. Auk þess standa þér ýmsir þjónustupættir til boða þér að kostnaðarlausu.

Fáðu nánari upplýsingar um Gullvild hjá þjónustufulltrúum okkar, í þjónustuveri í síma 440 4000 og á isb.is.

ÍSLANDBANKI | 100%

Ferð á svæði Himba í Opuwu í Namibíu

eftir Jóhönnu Ásdís Þorvaldsdóttur

Jóhanna hefur starfað á Íslandi við kennslu heyrnarlausra og var einnig í 5 ár deildarstjóri túlkajónustu hjá Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra.

Jóhanna hefir ásamt eiginmanni sínum Vilmundi Víði Sigurðssyni verið búsett í Walvis Bay í Namibíu í Afríku síðan í júní árið 2000.

Jóhanna hefur ferðast mikið í Afríku og við fáum að kíkja í dagbókina hennar

Ég Jóhanna Ásdís Þorvaldsdóttir hef ásamt eiginmanni mínum Vilmundi Víði Sigurðssyni verið búsett í Walvis Bay í Namibíu í Afríku síðan í júní árið 2000. Víðir er starfsmaður Þróunarsamvinnustofnunar Íslands, ÞSSÍ, og starfar sem ráðgjafi og kennari við uppbyggingu menntunar fyrir skipstjóra, stýrimenn og vélstjóra. Skólinn sem verið er að byggja upp í Walvis Bay heitir Namibian Maritime and Fisheries Institute, NAMFÍ.

Namibía sem er 823,680 km² að stærð er stundum kölluð „gimsteinn Afríku“. Nafnið fær landið eftir Namib eyðimörkinni sem talin er vera elsta eyðimörk heims og liggur meðfram strandlengjunni í vestri. Landið er mjög stórbrotið og náttúrufegurð mikil. Margir þjóðflokkar hafa tekið sér bólfestu í

Namibíu sem gerir menningu í landinu mjög fjölskrúðuga. Namibía hlaut sjálfstæði 1990 en var áður undir stjórn Suður Afríku. Við sjálfstæði Namibíu var ákveðið að enska yrði opinbera málið. Enska er annað eða þriðja málflestra íbúa landsins. Í skýrslu menntamálaráðuneytis Namibíu frá 1999 segir að eftir að Namibía fékk sjálfstæði þá hafi námsefni í móðurmáli verið þýtt á ellefu tungumál innfæddra.

Windhoek er höfuðborg landsins. Borgin er í um 1650 metra hæð yfir sjávarmáli. Aðalhafnarbærinn er Walvis Bay og þar búa næst flestir íbúar landsins.

Ég starfaði á Íslandi við kennslu heyrnarlausra og var einnig í 5 ár deildarstjóri túlkajónustu hjá Samskiptamiðstöð heyrnarlausra

og heyrnarskertra, SHH. Ég hef ekki verið í föstu starfi eftir að ég flutti til Walvis Bay.

Árið 2000 – 2001 var ég í námsleyfi og stundaði m.a. fjarnám í tölvu- og upplýsingatækni frá framhaldsdeild Kennaraháskóla Íslands, KHÍ. Einnig dvaldi ég í 6 vikur við Gallaudet University, háskóla heyrnarlausra, í Washington DC í Bandaríkjunum og kynnti mér hvernig tölvu- og upplýsingatækni var þar notuð í kennslu heyrnarlausra.

Árið 2002 vann ég ásamt Dr. Ingvari Sigurgeirssyni skýrslu um grunnskóla í Namibíu fyrir Rannsóknastofnun Kennaraháskóla Íslands.

Smárit ÞSSÍ, nr. 2. 2000. Namibía er upplýsingarítum Namibíu. Ég útfærði það sem kennsluefni á Netið. Slóðir: <http://www.ismennt.is/not/jasdis/namibia.htm> og á heimasíðu ÞSSÍ: <http://www.iceida.is> undir efni um Namibíu.

Föstudagur 23.mái 2003.

Við Víðir fórum af stað klukkan 13:35 í 26° hita frá Walvis Bay. Stoppuðum í Swakopmund og tókum olíu. Við keyrðum Hentisbay-leiðina og þegar við vorum komin 14 kílómetra norður fyrir Swakopmund þá var komin þoka og 16° hiti. Við komum við í Uis. Þar er zinknáma sem hætt er að reka og skammt þaðan er White Lady sem er frægasta hellarista í Namibíu. Við stoppuðum þar dagsstund fyrir 2½ ári og gengum þá að White Lady.

Við héldum ferðinni áfram og vorum komin til Khorixas um sexleytið en þá var sólinað setjast. Á ferðalögum okkar reynum að vera komin í gistingu fyrirmyrkur. Í Khorixas gistum við á mjög skemmtilegum stað sem heitir I GOWATI LODGE og er árs gamalt og staðsett í miðjum bænum. Hér í Namibíu er mikið um gístaðstöðu í mismunandi stórum húsum sem eru kölluð "lodge". Lodge-ið og tjaldstæðið er afgirt og það er vörður viðinnganginn. Í herberginu var ekki sjónvarp, útvarp né símaog kyrrðin því algjör. Á svæðinu er einnig sundlaug, grillaðstaða og bar. Verslun þar sem á að selja minjagripa frá Namibíu var enn í byggingu. Þegar við vorum búin að koma okkur fyrir og skipta um fót þá fórum við í kvöldmatinn. Maturinn var mjög góður og umhverfið notalegt.

Laugardagur 24.mái 2003.

Eftir morgunverð klukkan níu héldum við 105 kílómetra leið til Kamavjab. Á leiðinni

Jóhanna og Víðir með konu í brúðarskarti

þangað sáum við á gróðrinum að það var farið að hausta, grasið farið að gulna og blöð trjánna að fá á sig gula og brúna liti. Við tókum olíu í Kamavjab og keyrðum áfram 255 kílómetra til Opuwu. Á þeirri leið fórum við upp í 1300 metra hæð. Við mættum nokkrum asnakerrum fullum af fólki og víða á veginum voru hjarðir af nautgripum. Við vorum komin til Opuwu klukkan hálf tvö og hitinn í bænum var 36°.

Þegar komið var í bæinn þá blasti við dót og drasl útum allt. Í bænum voru á gangi berbrjósta Himbakonur og alklaeddur Hererókonur. Miklar andstæður í hitanum.

Við gengum strax í að finna okkur gistingu og leiðsögumann til að fara með okkur í Himbaborp.

Leiðsögumann fundum við í Lodgi rétt við bæinn en þar var fullbókað í gistingu. Við fengum inni á Ohakane

Lodge sem er í miðjum bænum og há steipt girðing umhverfis það. Innan girðingar var allt mjög flott og fínt.

Jaja hét leiðsögumaðurinn okkar og er Himbi og fór með okkur til Ohungumurevillage sem er þorp ættmenna hans. Áður en

við fórum frá Opuwu þá keyptum við stóran sekk af maísmjöli, sykurl, kaffi, te, tóbak, blýanta og brjóstsykur til að færa höfðingjanum í þorpinu. Það var gert til að tryggja að fá að fara inn á svæðið, tala við fólk og

mynda. Eftir útréttingar þá var ekið af stað til Ohungumure sem að er 14 kílómetra vestur af Opuwu.

Þegar komið var á áfangastað þá fór leiðsögumaðurinn og tilkynnti komu okkar og hvað við værum með til að færa höfðingjanum. Við Víðir biðum í bílnum á meðan. Þetta erindi gekk fljótt og vel og við vorum boðin velkomin í þorpið en gjafirnar voru afhentar þegar við kvöddum. Við lærðum að segja mauba sem þýðir góðan dag og notuðum það þegar við heilsuðum og fólkið brosti út að eyrum.

Húsin eru byggð úr tréstaurom sem raðað er í hring. Síðan er makað utan á staurana dýraskít sem að búið er að blanda með sandi og vatni. Þökin eruúr stráum. Á myndinni til vinstri er hús sem búið er í og maísgeymsla. Þegar rignir þá skemmist það sem makað er á staurana eins og sést á maísgeymslunni og þá þarf að endurnýja og maka utan á að nýju. Meðan við fórum um þorpið með Jaja þá settu konurnar upp sölumarkað fyrir okkur og við keyptum af þeim muni.

Himbar eru bændur. Þeir eru með kindur, geitur, nautgripi. Aðalmatur þeirra er maísgrautur, mjólk og kjöt. Himbar rækta maís og hann er gulur, hvítur eða fjólublár. Ég hef bara séð hann gulan áður. Maísinn er þurrkaður mulinn og geymdur sem mjöl. Himbar borða morgunmat og kvöldmat. Á morgnana borða þeir maísgraut og mjólk og stundum drekka þeir bara mjólk og á kvöldin er maísgrautur og kjöt eða bara maísgrautur. Borðað er með höndunum.

Bæði konur og karlmenn

Víðir og Jaja við maísgeymslu

Kona af Hereróþjóðflokki

sjá um skepnurnar og vinna minjagripi til sölu en karlar elda aldrei mat eða sjá um börnin. Himbakarlmenn geta átt fleiri en eina konu. Konur fæða börnin heima og bæði karlmenn og konur

geta verið viðstödd fæðingu. Konur hafa börn á brjósti þar til þau eru tveggja til tveggja og hálfis árs gömul. Himbabörn eru skólaskyld eins og öll börn í landinu eftir að Namibía hlaut

sjálfstæði 1990. Það eru hinsvegar ekki allir Himbar sáttir við að svo sé. Þeir telja að menntun barnanna ógni menningararfi þeirra

Sérstakur höfuðbúnaður er á giftum konum og sérstakt

Jóhanna að versla

Íbúar í Ohungumure

Hárgreiðsla barna

brúðarskart er notað þegar stúlka giftir sig. Þarna erum við Víðir með konu í brúðarskarti. Til aðgreiningar á stúlkum og drengjum þá eru stúlkur með tvær fléttur sem fléttaðar eru fram á ennið og drengir eina.

Himbakonur þvo sér aldrei. Þær bera á sig krem sem búið er til úr dýrafitu og rauðum steini sem mulinn er niður í duft og hrærður út í feitina. Þær bera kremið á sig tvisvar á dag. Það er borið á líkamann, í hárið og í fötin.

Höfðinginn í þorpinu er á myndinni hér til hægri og leiðsögumaðurinn sagði að hann hefði áður verið töfralæknir og m.a. drepíð fólk þegar hann var að „lækna“. Hann væri ruglaður og einu samskiptin sem hann hefði væri að vera í eltingaleik við börn.

Mér hafði þótt rétt að vera í hvítum fötum J og þau voru ekki lengur hvít þegar ég yfirgaf Himbana. Allt er útatað í þessum rauða áburði sem konurnar bera á sig svo ég var meira rauð en hvít þegar ég fór tilbaka.

Eftir heimsóknina er ég reynslunni ríkari og hefði ekki viljað missa af þessari upplifun.

EFTIRTALIN FYRIRÆKI STYRKJA FÉLAG HEYRNARLAUSRA

Reykjavík

Trésmiðja GKS ehf,
Funahöfða 19
Trésmiðjan Búlki ehf, Gufunesi
Trésmiðjan Jari ehf,
Funahöfða 3
Trésmiðjan Kompaníð ehf,
Bíldshöfða 18
Tryggingastofnun ríkisins,
Laugavegi 114
Túrbó ehf, Lynghálsi 12
Umslag ehf, Lágmúla 5 (bakhús)
Úti og inni sf, Þingholtsstræti 27
Vaka ehf, björgunarfélag,
Eldshöfða 6
Varahlutaverslunin Kistufell ehf,
Brautarholti 16
Vátryggingafélag Íslands hf,
Ármúla 3
Vélar og skip ehf, Hólmaslóð 4
Vélaver hf, Lágmúla 7
Verðbréfaskráning Íslands hf,
Laugavegi 182
Verðbréfastofan hf,
Suðurlandsbraut 18
Verkfræðistofan Fjólhönnun,
Stórhöfða 27
Verkstjórafélagið Þór, Miðtúni 21
Verslunin Fríða frænka,
Vesturgötu 3
Verslunin Remedia ehf,
Suðurlandsbraut 52
Vífíll hf, Stuðlahálsi 1
Vinnuálastofnun,
Hafnarhúsinu Tryggvagötu 17
Vörður Vátryggingafélag,
Sætúni 8
Yggdrasill ehf, Kárastíg 1

Seltjarnarnes

Falleg gólf ehf, Nesbala 25
Ljósmyndastúdíó Péturs
Péturssonar, Austurströnd 8
Prentsmiðjan Nes ehf,
Hrólfsskálavör 14
Seltjarnarneskirkja, Kirkjubraut 2

Vogar

Grein ehf, Litlabæ,
Vatnsleysuströnd

Kópavogur

Á Guðmundsson,
Bæjarlind 8-10
ALARK arkitektar ehf,
Dalvegi 18
Bífreiddaverkstæði Friðriks
Ólafssonar ehf, Smiðjuvegi 22
Bífreiddaverkstæði Kópavogs
ehf, Skemmuvegi 16
Bílhúsið ehf, Smiðjuvegi 60
Blikksmiðja Einars ehf,
Smiðjuvegi 4b
Bókasafn Kópavogs,
Hamraborg 6a
Bókun sf endurskoðun,
Hamraborg 1
Borgarvirki ehf, Hjallabrekku 22
Cinq-grafík ehf, Kópavogsbraut 10
Endurskoðun og uppgjör ehf,
Hlíðarsmára 9
Félagsþjónustan í Kópavogi,
Fannborg 4
Gæðaflutningar ehf,
Hvannahólma 12

Godði ehf, Auðbrekku 19
Hegas ehf, Smiðjuvegur 1
Hjólkö ehf, Smiðjuvegi 26
Hurðaborg Crawford hurðir,
Dalvegi 16d
Íslandsspil sf, Smiðjuvegi 11a
IT-byggir ehf, Smáraríma 53
Jarðvélar sf, Bakkabraut 14
Járnsmiðja Óðins ehf,
Smiðjuvegi 4b
KB Ráðgjöf, Hlíðasmára 17
Ketill ehf, bílaverkstæði,
Kársnesbraut 100
Kópavogsbær, Fannborg 2
Kópavogskirkja,
Kríunes ehf, Kríunesi við
Vatnsenda
Litlaprent ehf, Skemmuvegi 4
Málning ehf, Dalvegi 18
Markholt ehf, Hásölum 13
Píluþjöld ehf, Smiðjuvegi 4a
Point á Íslandi ehf,
Hlíðasmára 10
Prjónablaðið Ýr, sími 565-4610,
Nýbýlavegi 30
Rafelding ehf, Straumsölum 7
Rafvirkni ehf, Fjallalind 137
Retis ehf, Hlíðasmára 8
S. M. verktakar sf, húsasmíði,
Skemmuvegi 12
Skipasalan ehf, Hamraborg 1
Smurstöðin Stórahjalla ehf,
Stórahjalla 2
Stálbær ehf, Smiðjuvegi 9a
Tannsmiðastofan sf,
Hlíðasmára 9
Tempó- innrömmun sf,
Hamraborg 1
Tengi ehf, Smiðjuvegi 76
Þöll, trésmiðja ehf, Auðbrekku 14
Timbur og stál ehf, Smiðjuvegi 11
Trésmiðja Jóns Gíslasonar,
Skemmuvegi 38
Uppdæling ehf, Bakkabraut 2
Vegurinn, Smiðjuvegi 5
Verkfræðistofa Snorra
Ingimarssonar ehf, Hamraborg 11
Vetrarsól, Askalind 4

Garðabær

Árvík hf, Garðatorgi 3
Flotmúr ehf, Miðhrauni 22
Garðabær, Garðatorgi 7
Héðinn Schindler lyftur hf,
Lyngási 8
Íslenska félagið ehf,
Suðurhrauni 3
Loftorka Reykjavík hf, verktaki,
Miðhrauni 10
Raftýran sf, Lyngbraut 1

Hafnarfjörður

Ás, fasteignasala ehf,
Fjarðargötu 17
Bedco & Mathiesen ehf,
Bæjarhrauni 10
Blátún ehf, Grandatröð 4
Borealis arkitektar ehf,
Strandgötu 26-28
Dalakofinn sf, Fjarðargötu 13-15
Eiríkur og Einar Valur hf,
Þúfubarði 19
Finþúsning, Íshelli 2
Fjarðar kaup ehf, Hólshrauni 1
Fókus-vel að merkja ehf,

Vallarbyggð 8
G.S. múrverk ehf,
Hvassabergi 4
Gaflarar ehf Rafverktakar,
Lónsbraut 2
Granítsmiðjan ehf, Rauðhelli 7
Hafnarfjarðarkirkja, Strandgötu
Heiðar Jónsson, járnsmíði,
Skútuhrauni 9
Hlaðbær-Colas hf,
malbikunarstöð, Hringhelli 6
Hrafnista, dvalarheimili aldraðra,
Hraunvangi 7
Hraunhamar ehf,
Bæjarhrauni 10
Ísrör ehf, Hringhelli 12
Jeppahlutir 4x4 ehf, Íshelli 4
Jón I. Garðarsson ehf,
Klausturhvammur 13
Knattspyrnufélagið Haukar,
Þróttamiðstöðinni Ásvöllum
Lögmannsstofa Árna Grétars
Finnssonar ehf, Strandgötu 25
Lyng ehf, Strandgötu 39
netafrit.is ehf, Klapparholti 10
Nýsir hf, Flatahrauni 5a
Pústþjónusta BJB ehf,
Flatahrauni 20
Rafgymasalan ehf, verkstæði,
Dalshrauni 17
Sandey ehf, Lækjarbergi 12
Sigurður og Júlíus ehf,
Dalshrauni 15
Síldey ehf, Skútuhrauni 2
Stofna hugmyndasmíðjan ehf
- sími 554 2100, Bæjarhrauni 22
Suðurverk hf, Dranghrauni 7
Tónlistarskóli Hafnarfjarðar,
Strandgötu 32
Útfararstofa Hafnarfjarðar ehf,
Flatahrauni 5a
VBS-verkfræðistofa ehf,
Bæjarhrauni 20
Veiðibúðin Við lækinn,
Strandgötu 49
Verkalýðsfélagið Hlíf,
Reykjavíkurvegi 64

Bessastaðahreppur

Bessastaðasókn,
Garðasteinn ehf, Blikastíg 10

Keflavík

Bústoð ehf, Tjarnargötu 2
DMM Lausnir ehf, lðavöllum 9b
Efnalaug Suðurnesja - BK-
hreinsun ehf, lðavöllum 11b
Frístund-myndbandaleiga ehf,
Faxabraut 27
Geimsteinn ehf, Skólavegi 12
Hjalti Guðmundsson ehf,
lðavöllum 1
Íslandsmarkaður hf, lðavöllum 7
Keflavíkirkirkja, Kirkjuvegi 25
Málverk sf, Skólavegi 36
Nesraf ehf, Hafnargötu 52
Ökuleiðir svf, Sími 421-4141
Pústþjónusta Bjarkars,
Hrannargötu 3
Reykjanesbær, Tjarnargötu 12
Skipting ehf, Grófinni 19
Sparisjóðurinn í Keflavík,
Tjarnargötu 12-14
Tannlæknastofa Einars
Magnússonar, Skólavegi 10

Varmamót ehf, Framnesvegi 19
Verkalýðs- og sjómannafélag
Keflavíkur og nágrennis,
Hafnargötu 80
Verkfræðistofa Suðurnesja hf,
Vikurbraut 13
Verslunarmannafélag
Suðurnesja, Vatnsnesvegi 14
www.ork.is, Frístundar og
heilsárshús

Grindavík

Hjólbarðaverkstæði Grindavíkur,
Vikurbraut 17
Selhals ehf, Ásabraut 12
Þorbjörn Fiskaness hf,
Hafnargötu 12

Sandgerði

Kvenfélagið Hvöt, Norðurkoti
Sandgerðisbær, Tjarnargötu 4
Tros ehf, Hafnargötu 9

Garður

Sveitarfélagið Garður, Melbraut 3

Njarðvík

Happi ehf, Kjarrmóa 22
Hitaveita Suðurnesja,
Brekustíg 36
Kaffítar ehf, Stapabraut 7
SG bílar ehf, Brekkustíg 38
Toyotasalurinn Reykjanesbæ,
Njarðarbraut 19
Verkfræðistofa Njarðvíkur,
Brekustíg 39
Vökvatengi ehf, Fitjabraut 2

Mosfellsbær

Búnaðarsamband
Kjalarnesþings, Þverholti 3
Dalsbú ehf, Helgadal
Garðyrkjustöðin Gróandi,
Grásteinum
Gylfi Guðjónsson, ökukennari,
sími 6960042, Tröllateig 20
Ísfugl ehf, Reykjavegi 36

Akranes

Bilver, bílaverkstæði ehf,
Akursbraut 13
Bjarg ehf, verslun, Stíllholti 14
Blikksmiðja Guðmundar J
Hallgrímssonar ehf,
Akursbraut 11b
Fasteignasalan Hákot,
Kirkjubraut 28
Glugga og Glerhöllin ehf,
Ægisbraut 30
Hárhús Kötlu ehf, Stíllholti 14
Hjólbarðaviðgerðin sf,
Dalbraut 14
Hvalfjarðarstrandahreppur,
Hlíðum
Runólfur Hallfreðsson ehf,
Krókatúni 9
Sjúkraþjálfun Georgs
Janussonar, Kirkjubraut 28
Skilmannahreppur, Innri Mel 2
Smurstöð Akraness sf,
Smiðjuvöllum 2
Straumnes ehf, rafverktakar,
Krókatúni 22-24
Tövuþjónustan á Akranesi ehf,
Esbjbraut 49

EFTIRTALIN FYRIRTÆKI STYRKJA FÉLAG HEYRNARLAUSRA

Verslunin Nína, Kirkjubraut 4
Vignir G. Jónsson hf,
Smiðjuvöllum 4

Borgarnes

Bókhalds- og tölvupjónustan sf,
Böðvarsgötu 11
Borgarbyggð, Borgarbraut 11
Dvalarheimili aldraðra
Borgarnesi, Borgarbraut 65
Félagsbúið Mófellsstöðum sf,
Mófellsstöðum
Hvítársíðuhreppur, Sámsstöðum
Jörvi hf, vinnuvélar, Hvanneyri
Lofortka Borgarnesi ehf,
Engjaási 2-8
Sæmundur Sigmundsson ehf,
Kveldúlfsgötu 17
Skorradalshreppur, Grund
Sparisjóður Mýrasýslu,
Digarnesgötu 2
Vélaverkstæði Kristjáns ehf,
Brákarbraut 20

Stykkishólmur

Hvítasunnukirkjan Stykkishólmi,
Skúlagötu 6
Málflutningsstofa Snæfellsness
ehf, Aðalgötu 2
Sæfell ehf, Nesvegi 13
Sæferðir ehf, Smiðjustíg 3
SS-Veitingar ehf, Aðalgötu 3

Grundarfjörður

Hjálmar ehf, Hamrahlíð 1

Snæfellsbær

Grímsi ehf, Hjallabrekku 5
Hraðfrystihús Hellissands hf,
Hafnarbakka 1
KG Fiskverkun ehf, Hafnargötu 6
Sjáværið Rífi hf, Hafnargötu 8

Ísafjörður

Bæjar- og héraðsbókasafn
Ísafjarðar, Eyrartúni
Bæjar- og héraðsbókasafnið,
Eyratúni
Félag opinberra starfsmanna á
Vestfjörðum, Hafnarstræti 6
Gámaþjónusta Vestfjarða ehf,
Góuholti 14
Hamraborg ehf, Hafnarstræti 7
Heilbrigðisstofnunin
Ísafjarðarbæ, Torfnesi
Hjólbarðaverkstæði Ísafjarðar,
Sindragötu 14
Ísafjarðarbær, Hafnarstræti 1
Kjöler ehf, Urðarvegi 37
Krossnes ehf, Króki 2
Lögsýn ehf, Hafnarstræti 1
Mjólkursamlag Ísfirðinga,
Sindragötu 2
Myndás, ljósmyndastofa,
Aðalstræti 33
Olíufélag útvegsmanna hf,
Hafnarhúsinu
Orkubú Vestfjarða hf,
Stakkanesi 1
Tækniþjónusta Vestfjarða ehf,
Aðalstræti 26
Þróstur Marsellíusson ehf,
Hnífsdalsvegi 27
Tréver sf, Hafraholti 34

Vélsmiðja Ísafjarðar ehf,
Sundahöfn

Bolungarvík

Jakob Valgeir ehf,
Grundarstíg 5
Sparisjóður Bolungarvíkur,
Aðalstræti 14

Patreksfjörður

Flakkarinn ehf, Brjánslæk
Söluturninn Albína, Aðalstræti 89
Vesturbbyggð, Aðalstræti 63

Tálknafjörður

Þórberg hf, Strandgötu

Þingeyri

Brautin sf, Ketilseyri

Staður

Bæjarhreppur, Skólahúsinu
Borðeyri

Hólmavík

Sparisjóður Strandamanna,
Hafnarbraut 19

Norðurfjörður

Árneshreppur, Norðurfirði

Hvammstangi

Egill Gunnlaugsson, dýralæknir,
Hvammstangabraut 26

Blönduós

Svínavatnshreppur, Holti

Skagaströnd

Rafmagnsverkstæðið Neistinn
ehf, Strandgötu 32
Trésmiðja Helga Gunnarssonar
ehf, Mánabraut 2

Sauðárkrókur

Bókhaldsþjónusta KOM ehf,
Víðihlíð 10
Kaupfélag Skagfirðinga, Ártorgi 1
Skinnastöðin hf, Syðri-
Ingveldarstöðum
Útgerðarfélagið Sæfari ehf,
Hrauni

Varmahlíð

Akrahreppur Skagafirði,
Miklabæ, Skagafirði
Lambeyri ehf, Lambeyri

Fljót

Kvenfélagið Framtíðin, Ökrum

Siglufjörður

Berg hf, byggingafélag,
Norðurgötu 16
Egilssíld ehf, Lækjargötu 13
Egilssíld ehf, Gránugötu 27
Siglufjarðarkaupstaður,
Gránugötu 24

Akureyri

Ásbyrgi - Flóra ehf,
Frostagötu 2a
Augnlæknastofan sf,
Mýrarvegi - Kaupangi
Baugsbót sf, bifreiðaverkstæði,

Frostagötu 1b
Bautinn og Smiðjan,
veitingasala, Hafnarstræti 92
Bifreiðaverkstæði Bjarna,
Laufásgötu 5
Bifreiðaverkstæði Bjarnhéðins
ehf, Fjölisgötu 2a
Brim hf, Fiskitanga 4
Búsetudeild Akureyrarbæjar,
Geislagötu 9
Félag málmíðnaðarmanna
Akureyri, Skipagötu 14
Félagsbúið Hallgilsstöðum,
Hallgilsstöðum
Fjórðungssjúkrahúsið á
Akureyri, Eyrarlandsvegi
Glófi ehf, Hrísalundi 1b
Greifinn eignarhaldsfélag hf,
Glerárgötu 20
Hársnyrtistofan Samson,
Sunnuhlíð 12
Hlíð hf, Kotargerði 30
Hólavátn sf, Melasíðu 8i
Kjarnafæði hf, Fjölisgötu 1b
KPMG Endurskoðun Akureyri hf,
Glerárgötu 24
Norðurorka hf, Rangárvöllum
Ósp hf, trésmiðja, Furulundi 15f
Parið sf, tiskuverzlun,
Brekkgötu 3
Raf & Tækni ehf,
Kaldbaksgötu 4
Samherji hf, Glérárgötu 30
Sigtryggur og Pétur sf,
Brekkgötu 5
Sjúkraþjálfunin, Sunnhlíð 12
Sparisjóður Norðlendinga,
Skipagötu 9
Teiknistofan H Á, Furuvöllum 13
Vaxtarræktin Akureyri,
Íþróttahöllinni við Skólastíg
Verkfræðistofan Raftákn hf,
Glerárgötu 34
Verkval, verktaki, Miðhúsavegi 4

Grenivík

Sparisjóður Höfðhverfinga,
Ægissíðu 7

Grimsey

Grímskjör ehf, Hafnargötu 17
Sæbjörg ehf, Efri Sandvík
Sigurbjörn ehf, útgerð,
Öldutúni 4

Dalvík

BHS, bíla- og vélaverkstæði,
Fossbrún 2
G.Ben útgerðarfélag ehf,
Ægisgötu 3
Katla ehf, byggingafélag,
Melbrún 2
Vélvirki ehf, verkstæði,
Hafnarbraut 7

Ólafsfjörður

Dvalarheimilið og Heilsugæsla
Ólafsfjarðar,
Sparisjóður Ólafsfjarðar,
Aðalgötu 14
Vélsmiðja Ólafsfjarðar hf,
Múlavegi 3

Hrísey

Eyfar ehf, Austurvegi 3

Húsavík

Bókaverslun Þórarins
Stefánssonar, Garðarsbraut 9
Garðræktarfélag
Reykhverfinga, Hveravöllum
Langanes hf, útgerð,
Skólagarði 6
Sigurjón Benediktsson,
tannlæknir, Auðbrekku 4
Skóbúið Húsavíkur,
Garðarsbraut 13

Laugar

Norðrúppóll ehf, Laugabrekku
Reykjadal

Mývatn

Jón Árni Sigfússon, Víkurnesi

Kópasker

Kelduneshreppur, Lindarbrekku
Óxarfjarðarhreppur,
Bakkagötu 10

Raufarhöfn

Hótel Norðurljós, Aðalbraut 2
Önundur ehf, Aðalbraut 41a

Þórshöfn

Svalbarðshreppur,
Gunnarsstöðum

Vopnafjörður

Vopnafjarðarhreppur, Hamrahlíð
15

Egilsstaðir

Birkitré sf, Lyngási 12
Ferðaskrifstofa Austurlands,
Kaupvangi 10
Héraðsskjalasafn Austfirðinga,
Laufskógum 1
Hitaveita Egilsstaða og Fella,
Einhleypingi 1
Hraðbúð ESSO www.khb.is,
Kaupvangi 6
Malarvinnslan hf,
steinefnaíðnaður, Miðási 37
Trésmiðja Guðna Þórarinssonar,
Másseli
Verkfræðistofa Austurlands
ehf, Kaupvangi 5

Reyðarfjörður

Heilbrigðisstofnun Austurlands,
Austurvegi 20

Eskeifjörður

Tandrabergr ehf, Strandgötu 68
Tanni ferðaþjónusta ehf,
Strandgötu 14

Neskaupstaður

Rafgeisli Tómas R Zoéga ehf,
Hafnarbraut 10

Fáskrúðsfjörður

Loðnuvinnslan hf, Skólavegi 59
Sumarlína ehf, Búðarvegi 59

Breiðdalsvík

Héraðsdýralæknir
Austurlandsumdæmis syðra,
Ásvegi 31

Deaf People and the Nature

The 20th Nordic Culture Festival for the Deaf
10th - 16th July 2006 Akureyri, Iceland

DÖVAS NORDISKA RÅD

Akureyri

